

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina V • Broj 83 • 11. mart 2016. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

Foto: S. Lapčević

Divošanin Milenko Vlajković (31), poljoprivrednik je po sopstvenoj volji. Na to ga, kako kaže, niko nije naterao i život na selu ne shvata kao gubitak. Bavi se ratarstvom i stočarstvom.

Obrađuju 28 hektara većinom sopstvene zelje, a na jaslama Milenko ima i 80 grla ovaca, rase „Il de Frans“. Kako kaže, u Divošu trenutno ima oko 200 grla ovaca, a do pre koju deceniju bilo ih je čak pet puta više. **Strana 10.**

U OVOM BROJU

ROZIKA MIKULINAC,
POLJOPRIVREDNICA
VIŠE OD POLA VEKA:

**U osmoj deceniji
brine o imanju** Strana 5.

ODNOS DRŽAVE PREMA SELU:

**Potrebni znanje,
resursi i kapital**

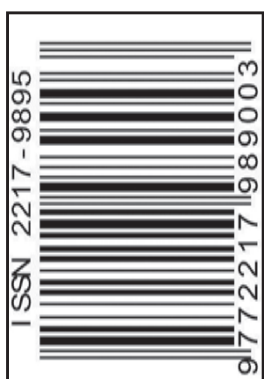
Strana 8.

JOVICA ANDRIĆ, ODGAJA SITNE ŽIVOTINJE I TRAGA ZA TARTUFIMA:

Od tartufa para nema

Mnogo vremena se provede u šumi u potrazi za tartufima, jer se oni nalaze u podnožju stabala. Ko ne voli prirodu i boravak u šumi, bolje da se i ne upušta u taj posao, jer ovde zarade skoro pa da i nema – kaže Jovica Andrić Suba, ljubitelj prirode i sitnih životinja. **Strana 20.**

**SMS
MALI OGLASI
063/8526-021**

NOVO UDRUŽENJE ŽENA:

**Zajedno "Breskvice"
i "Zadruge"**

Strana 3.

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 29. 2. do 4. 3. 2016.

Pad cene soje

Pad cene pšenice

Dešavanja na
svetskim berzama

Poljoprivrednicima dostupni besplatni projekti

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine predstavilo je početkom marta osam projekata iz oblasti stočarstva, voćarstva, povrtarstva, ratarstva, organske proizvodnje, bioenergije čiji je cilj da se unapredi poljoprivredna proizvodnja i povećaju investicije u poljoprivredi. Kako je rečeno na predstavljanju, projekte je pripremio Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine u saradnji sa poljoprivrednim fakultetima i naučnim institutima, jer je prepoznata važnost njihove izrade, a u skladu sa potrebama podrške novim investicijama u poljoprivredi.

Ministarka poljoprivrede i zaštite životne sredine **Snežana Bogosavljević Bošković** kazala je da će

Predstavljanje projekata

ovi projekti koji su besplatno dostupni, sadašnjim i budućim poljoprivrednicima omogućiti da lakše planiraju, ali i uvećaju proizvodnju.

- Posebna vrednost ovih projekata je u jačanju spone, transfera znanja između poljoprivrednih fakulteta i naučnih instituta, poljoprivredno - stručnih službi i samih poljoprivrednika. Uloga ministarstva je da jača tu vezu i da pokuša da u što većoj meri te potencijale iskoristi za snažnije pokretanje dinamičnog razvoja srpskog agrara - kazala je ona.

Projekti će biti objavljeni na sajtu resornog ministarstva.

- Verujem da će ovi projekti biti korisni sadašnjim, ali i budućim poljoprivrednicima da lakše planiraju svoju proizvodnju, kao i da istu uvećaju i unaprede - istakla je Bogosavljević Bošković, obračunajući se na prezentaciji „Naučno-istraživačkih projekata u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja“.

- Prepoznali smo važnost izrade ovakvih projekata u skladu sa potrebom podrške novim investicijama u poljoprivredi. Pored sredstava iz nacionalnog budžeta i povoljnih kredita za ovu svrhu, uskoro će našim poljoprivrednicima na raspolaganju biti i sredstva iz IPARD

programa - istakla je Bogosavljević Bošković, dodajući da će pripremljenim projektima biti olakšan put zainteresovanim korisnicima ovih sredstava.

Predstavnici institucija i poljoprivrednih proizvođača složili su se da realizacija ovih projekata, ali i ovaj sastanak predstavljaju kvalitetan iskorak resornog ministarstva prema poljoprivredi.

Sekretar banatske asocijacije poljoprivrednika Banatski paori **Ne nad Manić** rekao je da je veoma korisno što je resorno ministarstvo organizovalo ovaj skup i da je to neka vrsta kontakta i direktnog spajanja proizvođača, naučnih institucija i samog Ministarstva poljoprivrede.

Manić je ocenio da će takva vrsta kontakta najbolje doći porodičnim gazdinstvima koje predstavlja ta asocijacija, kao i da je samo na takav način, uz pomoć nauke i resornog ministarstva biti ostvaren napredak u poljoprivrednoj proizvodnji.

Milan Lukić iz Instituta za voćarstvo u Čačku rekao je da je cilj da rezultati istraživanja koje je

Ministarka Snežana Bogosavljević Bošković

sprovela ta institucija budu dostupni krajnjim korisnicima, preko poljoprivrednih, savetodavnih i stručnih službi.

- Sigurni smo da će rezultati do kojih smo došli pomoći u zasnivanju zasada svih vrsta voćaka jer jedino se na taj način, putem pravilne primene agro i tehničkih mera koje su predstavljene u elaboratima proizvođači shvatiti da jedino na taj način mogu doći do adekvatnih rezultata, odnosno što pre povratiti investicije - rekao je Lukić.

Predrag Puđa sa Poljoprivrednog fakulteta rekao je da je današnji sastanak izuzetno veliki napredak u realizaciji projekata i predstavlja kvalitetan iskorak resornog ministarstva prema poljoprivredi, posebno prema individualnim poljoprivrednim proizvođačima.

Podsticaji za realizaciju projekata sprovedeni su posle raspisanog konkursa, a po osnovu Pravilnika o korišćenju podsticaja za sprovođenje naučnoistraživačkih, razvojnih i inovativnih projekata u poljoprivredi kroz unapređenje stručnog znanja i usavršavanja ljudskih kapaciteta.

S. P.

Projekti

Podržani su sledeći projekti: Mogućnosti i ekonomski aspekti upotrebe žetvenih ostataka za proizvodnju toplotne energije - Poljoprivredni fakultet Novi Sad, Unapređenje robne proizvodnje u stočarstvu - Agronomski fakultet Čačak, Tehničko-tehnološki modeli intenzivnih zasada voćaka i jačanje ljudskih kapaciteta u funkciji unapređenja voćarske proizvodnje Republike Srbije - Institut za voćarstvo Čačak.

Podršku u realizaciji su dobili i projekti: Unapređenje organske poljoprivredne proizvodnje u Zapadnoj Srbiji putem edukacije poljoprivrednih proizvođača - Poljoprivredni fakultet Beograd i Tehno-ekonomski aspekti primene obnovljivih izvora energije i mobilnih

robotizovanih solarnih elektro-generatora u poljoprivredi - Institut za ekonomiku poljoprivrede Beograd i Institut Mihajlo Pupin Beograd. To se odnosi i na projekte Unapređenje poljoprivredne proizvodnje Timočkog regiona zasnovane na diverzifikaciji ekološki sertifikovanih poljoprivredno prehrambenih proizvoda sa dodatnom vrednošću - Poljoprivredni fakultet Beograd, Savremeni modeli ratarske i povrtarske proizvodnje u cilju unapređenja stručnih znanja i usavršavanje proizvođača centralne i zapadne Srbije - Agronomski fakultet Čačak i Inovativno-edukativni programi unapređenja organske proizvodnje u funkciji ruralnog razvoja - Poljoprivredni fakultet Novi Sad.

POGLEDI

Poljoprivreda u Srbiji – čupanje brkova

Jedino u čemu smo istrajavali je sklonost ka velikim firmama, velikim kombinatima, velikim investitorima, stranim korporacijama. Ništa drugo nije bilo stabilno. Svako novo pravilo je sve više gazilo mala gazdinstva

Piše: **Branislav Gulan**

Zanemarivana poljoprivreda jugoslovenskih republika decenijama je trpela pritisak preuveličanog značaja krupne industrije i državne svojine. Smatralo se da je sektor agrara nižeg značaja u odnosu na tada rastuću industrijsku proizvodnju. Za kratko vreme svi su želeli fabrike, a interesovanje za selo i poljoprivredu je gušeno. Život „u zemlji seljaka na brdovinom Balkanu“ je industrijalizovan.

Ogromni prirodni resursi za proizvodnju hrane u kojima obilujemo, sve manje su se koristili. Tako smo se zaglavili negde između poljoprivredne i proleterske republike. Stanovništvo se masovno preseljavalo iz sela u gradove. Da zlo bude veće, smenjivali smo pogrešne agrarne politike jednu za drugom. Jedino u čemu smo istrajavali je sklonost ka velikim firmama, velikim kombinatima, velikim investitorima, stranim

korporacijama. Ništa drugo nije bilo stabilno. Svako novo pravilo je sve više gazilo mala gazdinstva. Kažu stručnjaci „problem srpske poljoprivrede su usitnjena i ekonomski neisplativa gazdinstva“.

Hajde da se podsetimo kako su ona nastala. Odmah nakon Drugog svetskog rata razaranje je počelo čupanjem brkova. Gladna država je pokušavala da nah-rani narod tako što je od paora tražila da daju više nego što su imali i mogli. Zakonom o agrarnoj reformi iz 1945. godine izvršeno je ukidanje većih poseda, propisan je agrarni maksimum od

35 hektara po zemljoradniku. Tako je stvoren zemljišni fond od 1.600.000 hektara koji je podeljen bezzemljašima, ali i poljoprivrednim dobrima i ustanovama. Godine 1953. agrarni maksimum po zemljoradniku je smanjen na samo 10 hektara, a oduzeta zemlja je podeljena zadrugama i državnim kombinatima. Ovako je sistematskim i dugogodišnjim ekstremizmom na polju agrarne politike nastao usitnjen i neefikasan zemljišni posed u Srbiji. Baš onaj sitni posed koji pojedini stručnjaci sada krive za lošu krvnu sliku domaćeg agrara, država je sama nasilno i stvorila.

Nada za domaće poljoprivrednike je bljesnula najavom restitucije, tj. vraćanja zemlje iz državnih ruku u privatne. Veselje je kratko trajalo. Taj proces je spor i posustaje. Još jedna radost je bila nekoliko godina prisutna mogućnost da paori državnu zemlju uzmu u zakup i tako prošire svoje usitnjene ekonomije i dovedu ih do isplativog obima. I to je sa-sečeno nedavnim donošenjem poslednje verzije Zakona o poljoprivrednom zemljištu kojim će prioritet nad zakupom zemlje ponovo imati veliki i stranci.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Izvozni proizvodi Srbije

Umesto što se poklanjaju placevi stranim investitorima, mogli bi i da se iskoriste za gajenje malina. Uopšte, sem malina više pažnje bi trebalo da se posveti šljivama, trešnjama, višnjama, jagodama, i drugim proizvodima od majčice zemlje kojom hodamo, umesto što se narod zbunjuje velikim temama od kojih nema koristi

Svetski izvoz zamrznutih jagoda povećan je sa 530 miliona evra u 2008. godini na 678 miliona evra u 2014 godini. Najveći svetski izvoznici su: Poljska (106 miliona evra), Meksiko (99 miliona evra), Kina (81), Maroko (57), Holandija (45), SAD i Španija (po 42 miliona evra). Srbija je i kod smrznutih jagoda, kao i kod svežih, na 17 mestu po izvozu, i samo joj je Bugarska na 19 bila u 2014 godine, od zemalja u okruženju, konkurencija sa 2,9 miliona evra

Naslov je predaleko u odnosu na stvarnost, bajkovit je, ali i logorima su preživeli oni koji su imali bujnu maštu, a ne oni sa najvećom fizičkom snagom. Dakle, lepo je kad se mašta. U stvarnosti, i u prošlosti Srbije, ali i drugi balkanski narodi, su se bavili jagodama. To potvrđuju i topografski nazivi po atarima naselja: jagodnjak, jagodište...

- I naselja su nazivana po ovoj voćkici. U Bugarskoj postoji Jagoda kod Stare Zagore. U Srbiji imamo Jagodinu, Jagodu u opštini Klina. U Republici Srpskoj imamo Jagodnju u opštini Bratunac, Gornju i Donju Jagodinu kod Višegrada, koje su osnovale izbeglice iz pomoravske Jagodine, bežeći od pobunjene raje pod Karađorđem (pretpostavljam). U Federaciji BiH imamo bivše srpsko

Konkurencija

Konkurencija Srbiji u bližem okruženju predstavljaju Grčka (44,5 miliona evra izvoza u 2014, pa 30,5 miliona evra u 2015), Poljska (sa 20,1 miliona evra u 2014), i Turska (12,7 u 2014 i 19,5 miliona evra u 2015. godini). Najveći svetski izvoznici su: Španija (483 miliona evra u 2014), SAD (352 miliona evra) i Holandija (303 miliona evra).

Miroslav Zdravković

selo Jagodići kod Bugojna (1991 bilo je još tri Srbina, a 2013 nije imala stanovnika), a Jagodići kod Goražda su izumrli još pre 1991 godine. Jagodni Do u opštini Pljevlja imao je još 6 stanovnika prosečne starosti od 63,3 godina prilikom popisa 2011g. U Hrvatskoj postoje: Jagodna na Hvaru, Jagodno u Velikoj Gorici, Jagodnjak u Osječko-baranjskoj županiji, Donja i Gornja Jagodnja kod Zadra, i Jagodnje kod Udbine", navodi urednik „Makroekonomije“ i analitičar Miroslav Zdravković.

Izvoz svežih jagoda iz Srbije povećan je 8,2 puta, od 2008. do 2015 godine, a u odnosu na 2014. godinu smanjen je za 4,1 odsto, i vredeo je 8,3 miliona evra. U 2015 godini su prema vrednosti izvoza pretekli Srbiju, Australija i Belorusija, te je ona sa 17 mesta u 2014. godini pala na 19 mesto u 2015 godini. Svetski izvoz svežih jagoda povećan je sa 1,25 milijardi evra u 2008, na 1,8 milijardi evra u 2014 godini. Među susednim zemljama Srbija nema konkurenciju: sve one zajedno su u 2014. godini imale vrednost izvoza od 3,4 miliona evra, što znači da je Srbija 2,5 puta veću vrednost.

Svetski izvoz zamrznutih jagoda povećan je sa 530 miliona evra u

2008. godini na 678 miliona evra u 2014 godini. Najveći svetski izvoznici su: Poljska (106 miliona evra), Meksiko (99), Kina (81), Maroko (57), Holandija (45) i SAD i Španija (po 42 miliona evra). Srbija je i kod smrznutih jagoda, kao i kod svežih, na 17 mestu, i samo joj je Bugarska na 19 bila u 2014 godine, od zemalja u okruženju, konkurencija (2,9 miliona evra). Srbija je verovatno u 2015 godini poboljšala rang za jedno mesto, jer je izvoz iz Irske smanjen sa sedam na 1,5 miliona evra.

Izvoz svežih jagoda iz Srbije dominantno je zavisao od ruskih kupaca: dok je ukupna vrednost povećana sa milion evra u 2008 na 8,3 miliona u 2015 godini, izvoz u Rusiju je povećan sa 958 hiljada evra, na 7,6 miliona evra, respektivno. U 2015. godini izvoz je postojao u 14 zemalja, a znatnije vrednosti bile su još u Belorusiju (247.000 evra), u Rumuniju (131.000 evra) i u Crnu Goru (125.000 evra).

Količina svežih jagoda povećana je sa 912 tona u 2008, na 5.366 to-

Ime i stara slava

- Dakle, ovde se vodimo savim subjektivnim razlozima: (1) zbog Jagodine, gde bi gospodin. Dragan Marković Palma i Olimpijac trebao da nakon ovih izbora, pa sve dok bude politički uticajan, vrati staru slavu imena, da se zasade velike površine pod jagodama (ili da žene pohajduče, zavisno od verzije kako je nastao naziv naselju, od jagoda ili od hajdukinje Jagode); (2) zbog Trešnjevce, otkude sam po babine linije (sledeći post biće, logično, o trešnjama); (3) zbog Jagodića, ličke porodice od koje potiče moja supruga, takođe po babine linije - navodi Zdravković.

Izvoz svežih jagoda iz Srbije dominantno je zavisao od ruskih kupaca

na u 2015, mada je u 2014 godini rekordna količina iznosila 7.245 tona. Prosečna cena prilikom izvoza iznosila je 1.110 evra po toni. U 2008. godini cena je bila 1.195 evra, u 2014 godini, i skočila je na 1.547 evra po toni u 2015 godini. Najveća cena prilikom izvoza postignuta je u Italiju (2.473 evra po toni), a najniža u Belgiju (543 evra po toni) i Poljsku (592 evra po toni).

Izvoz zamrznutih jagoda je prostorno diversifikovan. Povećan je sa tri miliona evra u 2008, na 6,7 miliona evra u 2015 godini. U 2008 godini najveća vrednost bila je u Nemačku (969.000 hiljada evra), a u 2015g značajne vrednosti su evidentirane u Francusku (1.77 miliona evra), Rusiju (1,53 miliona evra), Belgiju (681.000 evra), Austriju (666.000 evra) i Italiju (617.000 evra).

Količina zamrznutih jagoda povećana je sa 2.020 tona u 2008, na 3.782 tona u 2015 godini. Prosečna cena povećana je sa 1.486 evra po toni u 2008, na 1775 evra u 2015.

Najviša cena postignuta je kod izvoza u Belgiju (3.197 evra po toni), a najniža u Tursku (942 evra po toni).

Dakle, Srbija ima veliki potencijal da poveća vrednost izvoza jagoda sa skromnih 16 miliona evra, koliko je u 2015. godini iznosio, navodi Zdravković. Da bi se to i postiglo, potrebno je organizovati otkup jagoda od njihovih uzgajivača, izgraditi hladnjače... Jagodina bi morala u tom pravcu da posveti više pažnje: umesto što se poklanjaju placevi stranim investitorima, mogli bi i da se iskoriste za gajenje malina. Uopšte, sem malina više pažnje bi trebalo da se posveti šljivama, trešnjama, višnjama, jagodama, i drugim proizvodima od majčice zemlje kojom hodamo, umesto što se narod zbunjuje velikim temama (fiskalna konsolidacija, rezanje javne potrošnje...) od kojih nema koristi, a o štetama nećemo, da ne kvarimo lepu temu, zaključuje Miroslav Zdravković.

B. Gulan

ŽENSKO PREDUZETNIŠTVO

NOVI SLANKAMEN • OSNOVANO NOVO UDRUŽENJE ŽENA

Isti cilj "Breskvica" i "Zadrugarki"

Plan je da u narednom periodu predstave potencijal koji seoske žene imaju kada su u pitanju ručni radovi i gastro ponuda, da se druže, putuju i sklapaju prijateljstva i saradnju sa drugim ženama iz raznih udruženja u Srbiji, ali i šire

Kažu da kada se žene udruže, više ih ništa ne može zaustaviti u njihovim namerama. Baš ovakav slučaj zabeležen je u Novom Slankamenu, gde su žene rešile da preuzmu stvar u svoje ruke i pokrenu selo. Tako su se žene iz prve zemljoradničke zadruge „Žene na selu“ udružile sa novoosnovanim udruženjem žena „Breskvica“ i predstavile svoje suvenire na svečanosti organizovanoj povodom 8. marta, koja je održana u prostorijama Doma kulture u Novom Slankamenu. Kako kaže predsednica zadruge Tatjana Roknić, plan je da zajedničkim nastupom pokažu potencijal njihovog sela.

- S obzirom da žene iz poljoprivrede rade po ceo dan, odlučile smo da napravimo malu svečanost i okupimo se na proslavi posvećenoj nama ženama. Organizatori svečanosti bili su naše novoosnovano Udru-

ženje žena „Breskvica“ i ZZ „Žene na selu“, a reč je o udruženju koje je osnovano pre dva meseca - kaže Tanja i ističe da za sada okuplja oko dvadeset žena iz Slankamena i nekoliko iz Batajnice.

- Naš primarni cilj je bio da se žene druže, jer žene na selu imaju mnogo obaveza i baš iz tog razloga smo osnovali udruženje, a do sada nismo u našem selu imali nijedno, izuzev zadruge.

Kako Tatjana ističe, plan je da u narednom periodu predstave potencijal koji seoske žene imaju kada su u pitanju ručni radovi i gastro ponuda, da se druže, putuju i sklapaju prijateljstva i saradnju sa drugim ženama iz raznih udruženja u Srbiji, ali i šire. Predsednica novog udruženja je Nataša Radlović, a ovo je prvo udruženje žena koje je osnovano nakon duge niza godina.

Predstavnice udruženja i zadruge

- Udruženje je dobilo naziv „Breskvica“ upravo zbog manifestacije koja se održava svake godine u našem selu, a reč je o „Danima breskava“. Iako sam predsednica ZZ „Žene na selu“ zajedno sa još nekoliko žena

sam bila inicijator pri osnivanju novog udruženja. Kada je reč o zadruzi, svi poslovi se odvijaju po planu, otvorili smo još dva maloprodajna objekta i stojimo na usluzi našim zadrugarima - kaže ona. - Verujemo da ćemo udru-

ženim snagama, zajedno sa ženama iz udruženja moći da se predstavimo na tržištu i da pokažemo šta žene u Slankamenu mogu i znaju.

Za sada udruženje i zadruga okupljaju zajedno oko 30 žena, a prema Tanjinim rečima nadaju se da će duge godina opstati i saradivati:

- U zavisnosti od konkursa i projekata za koje ćemo aplicirati u skladu sa tim ćemo organizovati i razne edukacije u selu. Ono što naše žene budu odlučile da radimo, u tom pravcu će se i odvijati aktivnosti. Ono što je za sada izvesno, jeste da ćemo posebnu pažnju posvetiti školskoj deci i radu sa njima. U svaku našu akciju biće uključena deca iz OŠ „Dr Đorđe Natošević“, a imamo mnogo talentovanih žena koje će rado svoje veštine i znanje prenositi najmlađima i na taj način čuvati tradiciju i običaje ovih prostora.

M. Balabanović

Zadruugarstvo Srbije - nastanak i slom

Zadružni pokret je među srpskim seljacima počeo da hvata ozbiljnije korene i da se zvanično utemeljuje krajem XIX veka. Srpsko zemljoradničko zadrugarstvo, u očekivanju boljih dana i podrške od političara, sve više nestaje. Sa njim nestaju sela i Srbija

Srpsko zemljoradničko zadrugarstvo koje ima tradiciju oko vek i po, polako nestaje. To znači da prolazi kroz najteži period svog postojanja, a da iz godine u godinu ima i sve manje zadruga. U svetu je to suprotno.

Tako je agrarni novinar, analitičar i publicista Vladimir Đurđević, pre jednu deceniju konstatovao da ono praktično i ne postoji! Čak i najstarije, najpoznatije i decenijama najuspešnije zadrugе (Azanja, Jagnjilo, Stapar, Lajkovac, Kamenica, Mačvanski Pričinović...) poslednjih godina grcaju u dugovima, propadaju, a neke postoje samo na papiru. Znatno ranije počelo je propadanje mnogih osrednjih i manjih zadruga, pa o „nekome zadrugnom sistemu“ u Srbiji, koji je postojao skoro vek i po, više ne može biti govora.

Ne postoje ni druge prave zadružne institucije. Jugoslavije više nema, ali postoji Zadružni savez Jugoslavije (ZSJ), u stvari, grupa od nekoliko činovnika koja ne zna ni čija je, ni šta da radi, niti može nešto da uradi. U Zadružnom savezu Srbije situacija je nešto drugačija. Ima aktivnosti, zahvaljujući mladom rukovodstvu, ali sve je u nekim zapisnicima sa jalovih sastanaka. I pored toga što se predsednici trude da on opstane, to se može zvati samo – životarenje. A kako bi i moglo biti drugačije kada su gotovo sve zadrugе praktično propale. Službenici tih zadružnih „institucija“ uglavnom dangube u svojim kancelarijama i primaju plate od zakupnine prostorija koje su pre Drugog svetskog rata podigli zadrugari Srbije i cele Jugoslavije.

Oko tih prostorija nekadašnjeg Zadružnog saveza Jugoslavije, u elitnom delu Beograda (u Makedonskoj, General Ždanovoj/danas Resavska – zgrada Privredne komore Srbije), vodi se višegodišnja rovovska bitka ko će ih se pre dokopati. U svemu tome službenici nisu krivi, jer sami ne mogu da vaskrsnu zadrugarstvo, a od njega su svi digli ruke, kao uglavnom i od sela i seljaka. Tako je sa zadrugarstvom danas, početkom XXI veka, a kako je bilo kada je nastalo i počelo da se utemeljuje krajem XIX veka?

Prva zadruga u Bačkom Petrovcu

Zadrugarstvo je nastalo u razvijenim evropskim državama u prvoj polovini XIX veka. Čast da se smatraju rodonačelnicima zadružnog pokreta pripala je grupi tkača u engleskom gradiću Rodčel, koji su potrošačku zadrugu osnovali 1844. godine. Na tlu današnje Srbije zadrugarstvo se začinje u prvoj polovini, a prve potrošačke zadrugе u gradovima osnovane su sedamdesetih godina XIX veka. Prva zadruga na današnjim prostorima Srbije osnovana je u Bačkom Petrovcu 1846. godine. Zadružni pokret je među srpskim seljacima počeo da hvata ozbiljnije korene i da se zvanično utemeljuje krajem XIX veka. Počelo je žestoko, gotovo eruptivno.

Prvu potrošačku zemljoradničku zadrugu osnovala je grupa seljaka u Vranovu kod Smedereva 29. marta 1894. godine. Ova i mnoge druge zadrugе osnovane su na inicijativu Mihaila Avramovića, utemeljivača (sociologa, teoretičara, publiciste, velikog zadružnog poslanika i praktičara) ne samo srpskog, već ovog dela Evrope. Iste godine osnovane su i zadrugе u Azanji, Malom Orašju i Ratari, a ubrzo i širom Srbije.

U Smederevu je već 1895. godine osnovan Savez srpskih zemljoradničkih zadruga, čije je sedište godinu dana kasnije preneto u Beograd a ime promenjeno u Glavni savez srpskih zemljoradničkih zadruga. Te godine zadružni savez malene, siromašne i nepismene Srbije sa obe noge je ušao u modernu „Jevropu“, tako što je sa zadružnim savezima desetak najvećih i najrazvijenijih zemalja sveta (SAD, Engleska, Francuska...) bio osnivač Međunarodnog zadružnog saveza (ICA), organizacije u kojoj delimično ili u celini egzistenciju obezbeđuje oko

800 miliona ljudi.

Kako su i zašto nepismeni i polupismeni seljaci prvi prihvatili taj „zadružni pelcer“ sa Zapada? Odgovor je da su bili surovo eksploatisani i nisu imali drugog izlaza nego da se udružuju, ispomažu i štite od eksploatacije. A počeli su primenom iskustava kolega iz razvijenih zemalja. Prve zemljoradničke zadrugе u Srbiji bile su kreditne zadrugе „Rajfajzenovog tipa“ (Fridrih Vilhelm Rajfajzen je još 1844. godine osnivač u Nemačkoj društva za pomoć siromašnima) koje će se kasnije transformisati u kreditne zadrugе. Taj vid kreditiranja bio je rasprostranjen u više evropskih zemalja, pa i u Srbiji. Krajem XIX veka u Srbiji je donet i Zakon o zemljoradničkim i zanatskim zadrugama, koji je drugo godina primenjivan i u Crnoj Gori, pa je tako „seljački pokret“ i zakonski utemeljen. Uz sve političke i ekonomske nevolje i iskušenja, godišnje je, do Prvog svetskog rata, u Srbiji formirano po 50 zadruga! Ali posle ratnih razaranja, valjalo je početi od početka. Država je raznim merama, agrarnom reformom, otpisivanjem nekih dugova, kreditnim i drugim popustima i podsticajima pokušala da im olakša položaj, ali joj to nije polazilo za rukom. Interesi kapitala i pojedinaca bili su jači i od države. Sirovi kapitalizam je na jednoj strani donosio novine i izvestan boljitak, a na drugoj raslojavao društvo i veći broj ljudi, pogotovo u selima, gurao u bedu.

Oslonac seljacima

I u tom periodu značajan oslonac siromašnim seljacima bile su zadrugе. Po statistici, tridesetih godina prošlog veka u Jugoslaviji ih je bilo oko 4.500, a pred Drugi svetski rat više od 11.000 zadruga. Bile su raznovrsne po ekonomskoj snazi i uticaju i po delatnostima. Najviše je bilo kreditnih i prodajnih, ali i specijalizovanih zadruga.

Zadrugе su uglavnom izvanredno poslovale i pružale veliku pomoć svojim zadrugarima, ali je bilo onih koje su postojale samo na papiru, ili su čak radile protiv interesa seljaka (špekulacije, varanje seljaka, finansijske malverzacije, političantske igre). Bilo je mnogo mučnije nego što se danas može i pretpostaviti. Između dva svetska rata jedno od najtežih pitanja države bili su seljački dugovi. Sledila je prodaja delova ili celih seljačkih poseda za izmirenje dugova.

Zadružni savez Jugoslavije osnovan je odmah posle Prvog svetskog rata i ujedinjenja i u njega je ušlo 15 zadružnih saveza sa područja cele zemlje. Počeo je rad na izradi jedinstvenog zadružnog zakonodavstva, međutim, taj posao je tekao sporo i okončan je tek posle 17 godina. Žestoko su se lomila koplja oko opšte pozicije zadružnog pokreta i njegovih prava i obaveza, što je kamen spotačnja do današnjih dana.

Obećanja

Tako su se obećanja kretala od toga da će predlog nove državne agrarne strategije biti borba za nezavisnog seljaka, komercijalno porodično gazdinstvo i seljaka koji će moći da proizvode šta hoće i kako hoće, odnosno kako sam zna i ume. Rečeno je da će država stvoriti uslove, da se neće mešati u posao kojim se bavi gotovo dva miliona ljudi. Obećano je bilo da će oni na njivama proizvoditi profit od koga će moći da žive. Doslavce im je govoreno da su to i preduslovi za ulazak u EU. Iskusni stručnjaci, dobri poznavaoči agroekonomskih prilika i zadrugarstva u razvijenim zemljama, kažu da to neće biti lako, da će pre biti obrnuto. A zemljoradničko zadrugarstvo – osnov razvoja poljoprivrede (i u svim zemljama EU), u pomenutoj strategiji se ne pominje pa ono i dalje kod nas propada!

Veliko propadanje poljoprivrede i sela počelo je osamdesetih godina XX veka. U tim godinama, a i kasnije sve do kraja XX veka, o poljoprivredi, selu, seljacima i zadrugarstvu nije se mnogo pričalo na zvaničnim skupovima, osim u predizbornim kampanjama

Zemljoradničko zadrugarstvo u Srbiji oduprlo se od osnivanja mnogim iskušenjima i ostvarilo je dobre rezultate, ali danas, izgleda, odbrojava poslednje dane. Ima pokušaja da se osnuju nove zadrugе, posebno od strane Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti, ali to ide „puževim korakom“.

Jugoslavija je i iz Drugog svetskog rata izašla teško razorena i opustošena. Pogotovo Srbija i delovi zemlje južno od Save i Dunava. Uništeno je, između ostalog, više od polovine ionako oskudnog i zastarelog poljoprivrednog inventara, polovina stočnog fonda, a mnoga imanja su u toku ratnih razaranja ostala neobrađena. Okupator je pokupio sve što je mogao tako da je oko 300.000 seoskih domaćinstava bilo potpuno onespobjelno za proizvodnju. Posle Drugog svetskog rata na vlast je došla nova komunistička ideologija koja je uglavnom ukidala mnoge niti sa prošlošću. Odricala se gotovo svega što je ranije stvarano, ali je zadrugarstvo prihvatila oberučke, kao svoje. Jedan od razloga je preka potreba da se poljoprivreda i ono malo poljoprivrednog oruđa što je ostalo osposobi za proizvodnju hrane za gladno i polugladno stanovništvo, pa i brojnu armiju.

„Zadrugarstvo je, ipak, prihvaćeno pre svega iz ideoloških razloga. Ideološki i politički stratezi smatrali su s pravom da zadrugarstvo ima dosta zajedničkog s temeljnim principima nove ideologije, pre svega, u smislu kolektivizacije i kolektivnog i čvrsto planiranog načina života i rada. Posle rata gotovo sve je postalo državna svojina, pa i veliki kompleksni zemlje i sredstava rada u poljoprivredi. Ipak, naši seljaci su u velikoj sovjetskoj proleterskoj revoluciji prošli mnogo bolje nego njihove kolege u istočnoevropskim zemljama. Ostavljeno im je nešto okućnice i šuma“, navodi dr Đura Stevanović, profesor Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu i tvorac tradicionalnih „Vlasinskih susreta“.

Zvezdani časovi

U celini, agrarnom reformom i drugim zakonima, a i nezakonitim sredstvima prinude, stotine hiljada hektara je oduzeto jednima (institucijama i pojedincima), a dato na korišćenje i u vlasništvo drugima (državnim institucijama, bezmisljima i domaćinstvima sa malim posedom). Oštro se krenulo na opštu kolektivizaciju sela po ugledu na SSSR. Osnivane su ozloglašene seljačke radne zadrugе u koje su domaćinstva neka po svojoj volji, a neka pod prinudom, unosila sve što imaju i postajali radnici u tim zadrugama. Bila je to naša verzija kolhoza. Međutim, taj pelcer nije se primio, pa su te organizacije rasturene posle nekoliko godina. Donacije sa Zapada, dobijane posle razlaza sa Rusima, bile su sve tanje, potrebe stanovništva sve veće, a i potreba da se izvozi. Shvatilo se da nije sve u industriji i da bi trebalo podsticati i poljoprivredu.

Krajem pedesetih i početkom šezdesetih godina XX veka, zemljoradničko zadrugarstvo je imalo dobre uslove za razvoj i dobro ih je iskoristilo. Od tada je ovaj seljački pokret imao svoje zvezdane časove. Sudeći po vrlo opipljivim i vidljivim rezultatima, taj period je jedan od najuspešnijih u istoriji pokreta. Veliki broj zadruga je tih godina naprosto preporodio područja na kojima je poslovao, u mnogim sredinama uspostavljeni su pravi, poštenui zadružni odnosi, a država je to podupirala zakonskim propisima i finansijskim sredstvima, odnosno novcem. Ali tada su ponovo počele javljati teze da se seljak bogati, da počinje da se osamostaljuje i ekonomski jača i tako ugrožava socijalistički samoupravni put. I danas vlada to mišljenje. Jer, vlast se plaši seljaka, ali samo ako su organizovani. Samo tada predstavljaju ogromnu snagu, i opasnost za vlast. Ako su neorganizovani, onda se bave samo sobom. I ranije, a pogotovo tih decenija, mnogo se eksperimentisalo u ekonomiji i poljoprivredi. Kad se krenulo u razvoj „samoupravnih socijalističkih odnosa na selu“, bukvalno su razoreni i postojeći dobro uhođani poslovni sistemi od seljaka do zadruga, agrokombinata i preradaivačke industrije do plasmana. Sve je to počelo, prvo lagano, a onda sve brže da propada. Godišnje, u Srbiji se ugasi najmanje po sto zadruga. A trebalo bi da se toliko osniva!

Veliko propadanje poljoprivrede i sela počelo je osamdesetih godina XX veka. U tim godinama, a i kasnije sve do kraja XX veka, o poljoprivredi, selu, seljacima i zadrugarstvu nije se mnogo pričalo na zvaničnim skupovima, osim u predizbornim kampanjama.

Tada su navodno donošeni zakoni, preporuke, politički stavovi, lile su se „krokodilske suze“, zbog propadanja seljaka, a njima je od toga bivalo sve teže. Taj odnos možda najbolje ilustruje podatak da je list Zadruga, zajedno sa istoimenom novinskom kućom (koja je izdavala još dva lista i razne druge publikacije za selo i seljake, imala oko 120 zaposlenih) likvidirana 1985. godine, baš kada je svečano, pompezno obeležena devedesetogodišnjica srpskog zadružnog pokreta. Stari list Težak, najznačajniji srpski poljoprivredni list, (izlazio od 1869. do 1941. godine) i Zemljoradnička zadruga (izlazi od 1895. do 1944. godine) ukinuti su, jer vlast nije imala mnogo sluha niti razumevanja za prave vrednosti. Umesto njih, pokrenuta je Zadruga, list slobodnog zadrugarstva. Ona je, međutim, ukinuta u istom režimu u kome je i osnovana, bez ikakvog pravog razloga i obrazloženja. Učinjeno je to u vreme velikog zadružnog slavlja, jer nikome više nije bila potrebna! Niko se za nju nije stvarno interesovao, kao uostalom ni za selo, seljaka i poljoprivredu. A kako navodi direktor Zavoda za sociologiju sela i osnivač „Vlasinskih susreta“ profesor dr Đura Stevanović – selo nam izumire. Na devetnaest skupova, koje je do sada organizovao Stevanović, analiziran je po-

ložaj sela i seljaka u Srbiji, sa isto toliko tema. Doneti su i zaključci, upućeni nadležnima, ali se nije dalje otišlo od toga. Da bi se stanje promenilo, potrebno je prvo da postoji politička volja za to, pa onda i akcija uz podršku najviših organa u zemlji. Od blizu 4.600 sela nestaje svako četvrtu ili 1.200 njih! Sa selima nam nestaje i Srbija. Jer, u 86 odsto sela smanjuje se i broj stanovnika. Od kuća ostaju uglavnom ruševine, njive ostaju nezašene, a na njima rađa samo korov.

Sa selima, nestaje i Srbija

Sankcije i ratni vihuri samo su dotukli proizvodnju i seljake. Uz sve ozbiljne nevolje, glavni mal je loša agrarna politika, koja se ni do danas, uz obećanja svake nove vlade, posebno posle demokratskih promena 2000. godine, nije popravila. Sve je ekstenzivno i zavisi od čudi vremena. Očekivalo se da će posle oktobra 2000. godine poljoprivredni krenuti na bolje, odnosno da će ona krenuti „evropejskim“ putem. Ali od toga pa do kraja 2013. godine nema ništa, osim što je za to vreme promenjeno deset ministara.

Sve je gore i gore, pa veliki broj seoskih domaćinstava tone u sve veću bedu. Kao što je rečeno, sela nestaju, a sa njima i Srbija. Nekoliko desetina zadruga koje su uspešno odolevale mnogim iskušenjima sada su bukvalno pred bankrotom. U još težoj situaciji su mnoge poljoprivredne firme (izuzev moćnih tajkunskih) koje uz sve ekonomske nevolje ne znaju ni šta, ni kako, ni sa čime, a ni za koga da rade. Naglo propada i naša do pre dve decenije sjajna poljoprivredna nauka. O pravoj tranziciji u poljoprivredi malo se govori. Poništena je, odnosno neuspešna je bila svaka četvrta privatizacija. Malo je zainteresovanih za preostale firme i granu u celini, pa su izgledi za izlazak iz krize sve manji. Doduše, ima stalno novih obećanja, ali se ona u praksi još nisu dokazala.

U razvijenim zemljama zadrugarstvo je i dalje važan činilac u proizvodnji na manjim posedima. Naši seljaci pokazali su da mogu gotovo i nemoguće. Zato se i postavlja pitanje da li će i dalje, ostavljeni sami na goloj ledini, moći da proizvode i pripreme robu za „evropejsko“ tržište? Posebno posle 2014. godine, kada granice budu širom otvorene i za uvoz većine agrarnih proizvoda bez carine. Teško je poverovati da će biti konkurentni, već će se gasiti i oni koji su do sada nekako opstajali. Rezultate dosadašnje politike, ukoliko se nešto hitno ne promeni, pokazaće vreme!

(Nastaviće se)

(Delovi iz knjige Branislava Gulana „Sudbina oduzete imovine“. Knjiga se može naručiti (cena 2.000,00 dinara) kod izdavača banatski kulturni centar, JNA 35, Novo Miloševo, e-mail:banatskikulturni.centar@gmail.com ili na tel 023/783-155 ili kod autora na e-mail:gulan@nscable.net ili na tel. 063/8-666-527).

BEOGRAD • DIREKTOR AGENCIJE ZA RESTITUCIJU STRAHINJA SEKULIĆ:

Restitucija na polovini, vraćeno više od milijardu evra

Dinamika po kojoj se radi restitucija oduzete imovine je dobra, do sada je vraćeno više od milijardu evra vrednosti imovine, a proces restitucije tačno je na polovini, izjavio je početkom meseca direktor Agencije za restituciju Strahinja Sekulić.

- To je dobar rezultat, po svim ocenama, i za sada nemamo većih problema ni sa građanima, ni sa državom", rekao je Sekulić za Tanjug i naglasio da će se naturalna restitucija završiti za godinu i po dana od sad, sa izuzetkom poljoprivrednog zemljišta, jer, kako kaže, tu stvari zakonski nisu sasvim dovoljno regulisane.

Prema njegovim rečima, budući da je dinamika po kojoj se radi restitucija dobra, može se predvideti rok kada će biti završena, a kako smatra, od ovog momenta, to je pet do sedam godina, za koje vreme očekuje okončanje svih odluka i donošenje prvostepenih odluka, što se tiče njegove agencije.

- Do sada je vraćeno imovine vrednosti više od milijardu evra i to govorim samo o građanskoj restituciji, crkvena je posebno. Uspešli smo da vratimo 4.589 objekata, od toga 3.390 poslovnih prostora, 579 stanova, 620 zgrada kao celina, 1.700 hektara građevinskog zemljišta i skoro 10.000 hektara poljoprivrednog i šumskog zemljišta - naveo je Sekulić.

Dodaje da je ukupna površina stanova i poslovnih objekata koji su vraćeni više od 325.000 kvadratnih metara i ističe da se vidi da je ogromna imovina vraćena i smatra da je bitno što su vraćeni najvredniji poslovni prostori u našim gradovima, koji se nalaze u centrima.

- Tako da, nije mali teret koji država podnosi u postupku restitucije. Taj postupak se naravno nastavlja, a koliki će biti konačan skor, to još uvek ne znamo, a u svakom slučaju, vred-

Strahinja Sekulić

nost imovine je velika. Ako dodamo i iznos obeštećenja, restitucija je veliki teret za državu koji ona do sada uspešno nosi", istakao je Sekulić i dodao da se obeštećenja sprovode u slučajevima gde je nemoguće vratiti imovinu u naturi.

Pojašnjava da se do dešava kada je imovinu nemoguće vratiti, kad ne postoji, ako je, na primer, objekat oduzet, pa srušen, pa izgrađen novi...

- Mi sad radimo procenu te imovine koja ne može biti vraćena. Ono što je privatizovano u međuvremenu, ne može se vratiti u naturi, za to je zakon predvideo da se ljudi obeštete u vidu novca, preko obveznica koje će izdati Republika Srbija sa rokom dospeća od 12 godina - naveo je Sekulić.

Direktor Agencije za restituciju naglašava da najmanje procene govore da je vrednost oduzete imovine oko 36 milijardi evra, što za svaku zemlju predstavlja veliki novac, ali da će se vratiti sve što može.

- Ono što možemo da vratimo, vraćeno, ono što ne možemo, ići ćemo na obeštećenje. Neće svako biti zadovoljan restitucijom, ali to je re-

alnost - rekao je Sekulić i podvukao da u nekim mestima ima izvanrednu saradnju sa lokalnim samoupravama, kao na primer u Leskovcu, a naveo je da odlične rezultate ima i u Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu, Kraljevu...

- U Leskovcu smo skoro okončali postupak restitucije, jer smo imali aktivnu lokalnu samoupravu, koja je pomagala u postupku. Naravno, u drugim mestima nemamo većih problema. Doduše, negde se izjavljuju žalbe češće nego što je to bilo normalno, ali u smislu neke organizovane opstrukcije na tom nivou - nemamo - rekao je Sekulić.

Međutim, navodi, ima slučajeva kada postoji opstrukcija kod pojedine vrste imovine, pre svega, kod imovine diplomatsko-konzularnih predstavništava i tu je često neophodno da stari vlasnici angažuju advokata, jer nekad država angažuje jake mehanizme da bi se suprotstavila vraćanju zemljišta.

Takođe, dodaje, postoje jake opstrukcije u vraćanju poljoprivrednog zemljišta i ističe da je Ministarstvo poljoprivrede jako negativno u postupku restitucije i da pokušava da ospori sve odluke Agencije.

- Često tu neophodno da stranka ima advokata, da bi mogla efikasnije da štiti svoje interese. Nekada same stranke osećaju da je problem i nađu advokata, da imaju efikasniju zaštitu, jer, osim postupka restitucije, u postupku učestvuju i drugi državni organi i nekada je neophodno da se vrši efikasnija zaštita prava građana - kaže Sekulić.

Istakao je da opstrukcije negde znaju da budu dosta jake, kao na primer, kod poljoprivrednog zemljišta u Vojvodini, koje je najvrednije, i gde, kako je naveo, postoji niz primera

uzurpacije tog zemljišta od strane lokalnih moćnika, ili ne tako lokalnih.

- Oni imaju ekonomsku, a često i političku moć da utiču na medije i na druge, da bi zaštitili svoje nominalne interese i to se dešava. A, recimo, u gradu Beogradu nije redak slučaj da pojedini ljudi nelegalno drže čak više objekata, koje daju pod zakup. I naravno da se restitucijom ugrožavaju njihovi interesi, jer zarađuju ogroman novac od toga" - naglasio je Sekulić.

Dodao je da je teško ne očekivati da neće uraditi sve da zaštite tu svoju vrstu prihoda, za koju kaže da ide i do više desetina hiljada evra mesečno.

- Tu je strankama često potrebna pomoć advokata, jer treba efikasno da ostvare svoja prava, a jednostavno mogu da budu i ugroženi - smatra Sekulić.

Kaže da, iako je prošlo 70 godina i teško se vratiti unazad, proces restitucije se nastavlja, ono što može da se vrati, vратиće se, a što ne može, biće obeštećenje.

- Kad dodamo i iznos obeštećenja, restitucija je veliki teret za državu koji ona do sada uspešno nosi - zaključio je Sekulić.

Izvor: Tanjug

GAZDINSTVA

MARADIK • ROZIKA MIKULINAC, POLJOPRIVREDOM SE BAVI VIŠE OD POLA VEKA

U osmoj deceniji brine o poljoprivrednom gazdinstvu

Uz dva sina i petoro unučadi, ne mora da brine ko će nastaviti porodičnu tradiciju

Skoro svaki poljoprivrednik može da pozavidi na energiji i entuzijazmu 74-godišnje **Roziki Mikulinac** iz Maradika. Više od pola veka, ova vredna žena drži na svojim leđima poljoprivredno gazdinstvo u Maradiku, a ceo svoj život je provela brinući o tome da li je stoka nahranjena i da li su kukuruz i pšenica rodili. Rođenoj Maradičanki, nakon četiri razreda osnovne škole, poljoprivreda je postala način života, te se pored kućnih poslova najviše njom i bavila. Kako kaže, plodna maradička zemlja od davnina je bila pogodno tlo za uzgoj voća, vinove loze i ratarske kulture, pa je prirodan sled okolnosti bio da oстане u ovoj delatnosti. Ovih dana Rozika je bila u indijskoj Agenciji za ruralni razvoj da završi poslove oko registracije svog gazdinstva, a kako kaže, uz dva sina i petoro unučadi, ne mora da brine ko će nastaviti porodičnu tradiciju.

- Od rođenja sam jedino znala za poljoprivredu, s obzirom da sam odrasla u seoskoj sredini, podrazumevalo se da učestvujem u svim poslovima i da ih obavljam.

Rozika Mikulinac, poljoprivrednica iz Maradika

Bilo je sasvim normalno kao dete da idemo na njivu, jer škole skoro da nije ni bilo, samo četiri razreda - počinje priču ova Maradičanka.

Više od 50 godina Rozika je bri-

nula od poljoprivrednom gazdinstvu, koje je zajedno sa suprugom, vodila do pre desetak godina. U međuvremenu su sinovi nastavili porodični posao u ratarstvu.

- Obradujemo skoro sve poljoprivredne kulture, od pšenice, preko kukuruza, do soje. Imali smo dva jutra voćnjaka i vinograde, ali kada mi je suprug umro, onda smo prestali sa tim - kaže Rozika i navodi da i dalje ima svojih deset jutara zemlje, koje sinovi obrađuju.

- Više od pola veka sam u poljoprivredi i mogu vam reći da se mnogo toga promenilo i više ništa nije kao nekad. Onda su bile bolje cene poljoprivrednih proizvoda, jeftinija semena i đubrivo, a danas je sve mnogo skuplje - kaže ona i ističe:

- Nema više računice kao nekada, sve je jako skupo, pa moramo dobro da razmislimo pre nego što krenemo u posao. Mislim na kulture koje sejemo, zatim prskanja i ostalo. Na sreću, zemlja u Maradiku se svrstava u prvu klasu, pa je to olakšavajuća okolnost jer imamo kvalitetan i dobar rod. Najviše uzgajamo kukuruz, žito i soju, a kada je reč o vinogradima u pod-

nožju Fruške gore uspeva najkvalitetnije grožđe.

Govoreći o ulaganjima u poljoprivredu, ova vredna žena kaže da je sreća što su ona i suprug još davnih dana nabavili poljoprivrednu mehanizaciju i mašine pa ih nekako održavaju da bi posao mogao da se čestito uradi.

- Da moramo sada da kupujemo novu, ne znam kako bi. Nije lako, jer je sve skupo i puno ima ulaganja - ističe ona.

S obzirom da je u toku obnova registracije poljoprivrednih gazdinstava, Rozika je došla u Agenciju za ruralni razvoj u Indiji, kako bi završila i ovaj posao.

- Ovo je druga godina kako dolazim kod njih i zaista su mi mnogo pomogli kada je u pitanju dokumentacija koja je neophodna da se popuni. Pre sam stalno razmišljala kako ću i šta ću, a sada mi oni lepo pomognu pa nemam briga kaže ona.

Kada je reč o podsticajima u poljoprivredi, kako kaže ova stara poljoprivrednica, očekuje da će dobiti sredstva iz Mađarske, koja daje podsticaje pripadnicima mađarske nacionalne zajednice.

- Nadam se da ćemo dobiti neka sredstva, pa sa sinovima planiram da kupim neke mašine, ali još ništa nije konkretno. Nakon obnove registracije našeg gazdinstva ćemo videti kakve su nam mogućnosti i da li ćemo uspeti u tome.

Sećajući se neki prošlih dana, Rozika navodi da se nekad jako dobro živelo od poljoprivrede. Iako su manje zemlje obrađivali, zarada je bila daleko veća.

- Mogli smo i da kupujemo mašine i da zidamo kuću, a sada što više zemlje to veći troškovi i opet si na nuli kaže ona i poručuje da joj ipak nije teško i da ima volje. Iako godine idu i manje snage imam, mogu reći da me je posao i održao u životu. Do prošle godine smo imali i stoku, ali smo rasprodali pa je ostala samo zemlja. Borim se da i dalje nešto stvorim i da budem i dalje korisna - kaže Rozika.

Na kraju ona poručuje mladim poljoprivrednicima da daju sve od sebe, da budu vredni i radni i da se ne brinu, jer kvalitet će ponovo biti na ceni-kad tad.

M. Balabanović

Prinosi za ponos i diku regije

U 42. ciklusu takmičenja učestvovalo 224 poljoprivredna proizvođača, a najuspešnijim rekorderima uručene tradicionalne nagrade zlatnici, srebrnjaci i diplome - Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede dr Zoran Rajić poručio da se u vreme približavanja naše zemlje EU moraju doneti mnogi zakoni, a da je dve trećine njih iz oblasti poljoprivrede i zaštite životne sredine

Rekorderi

Dr Zoran Rajić, državni sekretar

Sremska privredna komora je u saradnji sa Privrednom komorom Vojvodine i Poljoprivrednom stručnom službom Sremske Mitrovice organizovala 42. ciklus takmičenja poljoprivrednika u proizvodnji hrane čija završnica je bio Sabor takmičara zemljoradnika Srema održan 26. februara, u Sremskoj Mitrovici. Na velikoj svetkovini poljoprivrednika najuspešnijima u ratarskoj, stočarskoj, voćarskoj, povrtarskoj i stočarskoj proizvodnji uručene su nagrade - zlatnici i srebrnjaci sa diplomama.

Pomoćnik gradonačelnika Sremske Mitrovice Borislav Babić

U 42. ciklus takmičenja bilo je uključeno 224 poljoprivrednika iz svih opština Srema koji su se nadmetali u postizanju vrhunskih rezultata proizvodnje, a na minulom Saboru je njih više od 70 dobilo tradicionalne nagrade. Pored sremskih poljoprivrednika i rekordera, predstavnika semenskih kuća, naučnih instituta, zadruga predstavnika sremskih opština ovoj svečanosti su prisustvovali državni sekretar u Ministarstvu za poljoprivredu prof. dr Zoran Rajić, potpredsednik Privredne komore Srbije dr Slobodan Samardžić, načelnik Sremskog upravnog okruga Ilija Milinović i drugi ugledni gosti.

Značajna manifestacija

Mali je broj institucija i sredina u Srbiji koje održavaju ovakve skupove, iako su oni veoma važni za promociju onog što je ostvareno u proizvodnji, rekao je državni sekretar dr Zoran Rajić. - Kad sam pogledao rezultate koje ste postigli video sam da ste rekorderi Srema, ali i najbolji među najboljima. Retki su oni koji mogu da postignu to što

ste vi uspeali, a rezultati su još veći ako se imaju u vidu uslovi pod kojima radite. Često se ministarstvo proziva zbog mera koje donosi, ove godine to su subvencije, ali mi smo više puta rekli da novca ima toliko koliko je određeno, da su mnogi faktori uticali da budžet bude određen, a da mi sad moramo sprovesti politiku vlade koja je usmerena na razvoj stočarstva - rekao je dr Zoran Rajić. Po rečima državnog sekretara u Ministarstvu poljoprivrede dr Zorana Rajića, koji je zvanično i otvorio ovogodišnji sabor zemljoradnika rekordera Srema, ratari su sada pretrpeli štetu zbog smanjenog budžeta, nekada su to bili stočari, ali je u ovom ministarstvu za dve godine doneto preko 20 zakona. - U vreme približavanja EU dve trećine zakona koje moramo doneti su iz oblasti poljoprivrede i zaštite životne sredine. Znam da to poljoprivrednicima otežava rad, ali to je put koji moramo proći. Biće ovih dana doneti novi pravilnici a među njima je i pravilnik koji će se koliko toliko olakšati rad poljoprivrednika, pre svega svinjara. Prethodnih godina imali smo mere za subvencionisane kredite, ove godine kamatna stopa je sa 4, 6 odsto smanjena na tri procenta sa mogućnošću da stočari mogu kupovati stočnu hranu. Proširujemo lepezu mogućnosti za povrtačaj sredstava, jer naš je interes da se ulaže u prerađivačke kapacitete i u tom pravcu su i najveće izmene - rekao je dr Zoran Rajić.

Pomoćnik gradonačelnika Sremske Mitrovice Borislav Babić pozdravio je učesnika skupa u ime lokalne samouprave i podelio im da dogodi postignu još bolje rezultate a da se takmičenje nastavi.

Poljoprivreda - naša uzdanica

Predsednik Sremske privredne komore Đorđe Božić smatra da je ova svečanost dokaz tradicije skupa kojeg Sremska privredna komora organizuje šesti put, a ranije ga je organizovao Zadrudni savez Srema.

- Mislimo da ovo ima opravdanje i efekat, jer samo rezultati koji se ostvaruju tokom godine pokazuju da se radi o vrednim i odgovornim ljudima, onika koji poštuju struku i sebe i ovu državu. Sabor je pokaz da ostvarujemo vrhunске prinosе, a samo potencijal od pre-

Srđan Kovačević sa nagradom

Đorđe Božić, predsednik SPK

ko 4.200 gazdinstava u Sremu i preko 220.000 hektara obradive zemljišta govore da smo mi područje na koji se mora računati - rekao je Đorđe Božić. Potpredsednik Privredne komore Srbije dr Slobodan Samardžić smatra da je sabor manifestacija koja zaslužuje pažnju u Srbiji i da se naša zemlja treba da okrene ka poljoprivredi kao uzdanici razvoja.

Predsednik Odbora za takmičenje Branislav Živanović

Sabor je počeo stihovima „Poeme o slanini“ koje je govorio glumac amater Mića Dudić iz Golubinaca a napisao Radivoj Prokopović Proka.

U ime nagrađenih zahvalio je Draško Danilović, rekorder iz Kuzmina.

Pitao je da li naša država želi nas, domaće poljoprivrednike ili investitore iz inostranstva ili iz grada? One koji nje doživljavaju kao mogućnost za maksimalni profit, bez osećaja za domaćine na selu, bez razmišljanja da seljaci žive sa svojim njivama, voćnjacima - nisu im one samo jedno sredstvo za ostvarenje dobiti. Napomenuo je da smanjenje subvencija predstavlja udar na male i srednje seljake, da će mnogi nestati kao proizvođači. Dovodi se veliki investitor koji obećava, stvaraju se nove latifundije, a ne kooperacije koje bi omogućile seljacima da učestvuju u unapređenju proizvodnje, stvaranje brenda za svoje proizvode, da učestvuju u donošenju odluka koje im život znače.

Nezadovoljstvo uspešnih

Đorđe Čavić iz Čalme, dugogodišnji je vrhunski proizvođač paradajza. Iako se i u toj proizvodnji radi sa teškoćama on se ne buni već mu je drago da sve što proizvede proda ili preradi u sok od paradajza. Višegodišnji takmičar i rekorder iz ranijih godina ojašnjava svoje vidjenje koliko se rekordi isplate.

- Ja smatram da seljak često radi u korist svoje štete, on želi da što više proizvede, a samim tim obara proizvodnju i cenu svog proizvoda. Da je drugi sistem kod nas možda bi se tako moglo opstati, ovako ne može. Ja sam obišao ceo svet i video sam da tamo ljudi rade i da njihov proizvod ima cene koje variraju svega pet odsto u odnosu na porast proizvodnje. Onaj kod kupuje mora da plati cenu koja će seljacima pomoći da preživi - objašnjava Đorđe Čavić.

Srđan Kovačević iz Golubinaca je najveći robni proizvođač suncokreta u Sremu 2015. godine. Takmičio se u proizvodnji soje i suncokreta, gde je takođe bio među najuspešnijima. - Rekordi nam se ne isplate, a razlog je cena kulture koja nije nikakva. Ide nova setva a mi smo ratari i ne znamo šta drugo da radimo. Zbog uslova proizvodnje možda ćemo izgurati ovu prolećnu setvu a za sledeću godinu će biti veoma teško - smatra Srđan Kovačević.

Sabor zemljoradnika rekordera je uvek prava prilika poljoprivrednicima da razmene mišljenja, čuju savete od drugih. To je razlog što je na sabor došao i Anđelko Ilić iz Lačarka. Došao je na sabor, kako bi nam reče, da vidi seljake i pita ih kako žive. I on je poljoprivrednik bavi se ratarstvom i stočarstvom i smatra da nigde nije lako za opstanak. Poseduje 40 jutara svoje zemlje, uhradi oko 400 komada tovljenika godišnje i sve proda jednoj od klanica sa područja okoline Beograda, jer mu je tako najsigurnije. - Sve sam pred kraj prošle godine prodao, pa sam nedavno sada kupio nove. Nemam svoje krmača sada sam prasiće kupio iz Vrbasa. Ne nadam se ničemu bolje, ni sada kada je Tennis najavio dolazak u Srbiju. Seljak može samo da kuca, jer niti ga spominju niti ga šta pitaju u vez poljoprivredne politike koja se vodi - komentariše Anđelko. - Ja ne uzimam uopšte kredit tako će biti dok sam živ i to je najstrašniji. Ima nas dosta u kući svi radimo i pružamo s nekoliko možemo.

Anđelko će sejati soju kukuruz i pšenicu ono to će mo dobro doći kao stčna hrana.

Petar Hadžibabić iz Čalme bavi se ratarstvom i vinogradstvom. Pre dve godine se takmičio u proizvodnji grožđa,

Petar Hadžibabić

Đorđe Čavić

a ove godine nije iakomu je prošla godina bila solidna za grožđe, ali najviše isplatila frankovka i rizling, dok su koji merlo i kabernet su bili slabiji porodu.

- Ipak sve se uklopilo, ali najgori je bio period kad nije padala kiša - kaže Petar koji smatra da seljacima uvek treba para da zasnuju proizvodnju kako treba, sigurne cene i praćenje agrotehnike.

Anđelko Ilić

- Bavim se proizvodnjom mleka, a mi mlekari došli smo u kolaps iz kog ne znamo kako da izađemo. Imam umatičena grla krava i goveda uvežena iz Nemačke i Austrije, imam i mleko kad je sve za džabe, kada ni ove ni prošle godine nisam dobio zemlju po osnovu prava prečeg zakupa. Nisam jer su me skinuli sa table koju sam radio šest godina i dali su mi baretine koje mi nisu odgovarale - kaže Momčilo Hajduković iz Kuzmina. - Ne vidim drugo rešenje do da dovedem kamione i potovarim sve na klanje i završim priču. Imam automatske hranilice, muzilište. Mi svako jutro ustajemo u 4 sata, ali smo svesni da smo ispod nule, a znate sa kojom voljom onda radi - kaže Momčilo Hajduković.

Vladimir Vlaović, generalni sekretar Sremske privredne komore navodi da je najviše takmičara bilo u proizvodnji pšenice, nešto manje u proizvodnji soje, kukuruza i šećerne repe, dok ove godine neke kulture, posebno voćarske i povrtarske, bile manje zastupljene u nadmetanju nego ranije. Po broju takmičara 42. ciklus takmičenja, u odnosu na prethodnu, drži nivo jer ih nije mnogo manje. Gledano po godinama održavanja takmičenja, oscilacije u broju učesnika su u plusu ili minusu do 50 poljoprivrednika, a to organizatori smatraju uspehom. Zasluga brojnosti i kontinuiteta je u angažovanju organizatora na terenu.

Tekst: S. Đaković
Foto: SI. Nikšić

REČ REKODERA

Kad podvuku crtu - propast

Voćar **Đorđe Marić** iz Iriga rekorder je u proizvodnji bresaka. On ima prinos od 29.000 kilograma po hektaru, a pod breksvama ima jutara. On kaže da će na položaj poljoprivrednika najviše da se odrazi ukidanje subvencija i dodaje:

Đorđe Marić

-Jadna je država kad seljak kaže „za mene će biti“, jer ako ne stvorimo robne viškove šta ćemo da radimo. Pamtim ono vreme nekada kako je bilo, kada se završi žetva seljak proda svoje proizvode pa kupi traktor, a sada više nije u stanju da kupi ni gume na traktoru, iako je sve uradio kako je trebalo. Međutim, kad podvuče crtu, ništa mu ne ostane. Ali, nije samo voćarstvo u problemu, nego i ostale grane poljoprivrede. Kada gledamo cene stoke, vidimo da da i tu nema zarade. Plašim se da će nam stočni fond uskoro biti potpuno uništen.

Predrag Danilović

Poljoprivrednik **Predrag Danilović** iz Erdevika osvojio je treće mesto u proizvodnji paradajza. Kaže da svake godine ima oko hektar površine pod ovom biljkom, a lane je imao prinos od 56.000 kilograma. Kaže da je ranije imao veće prinose, ali da je

prošla godina bila bez kiše u proleće, tako da biljka nije stigla da se oplodi. Osim toga, često je padao i led, što je još dodatno uništilo useve.

- Ovo priznanje mi predstavlja podsticaj za dalji rad. Međutim, ja sam sad u godinama kada nemam više nameru da povećavam proizvodnju, nego naprotiv, moraću da je smanjujem – kaže Predrag Danilović iz Erdevika i dodaje da su u ovom poslu svi porodično, supruga i deca.

A na pitanje da li se isplati u današnje vreme baviti se povrtarstvom, Danilović odgovara potvrdno i pojašnjava da u ratarstvu i stočarstvu nema nikakve zarade.

Biti uspešan u današnje vreme za stočara **Vladu Tufegdžića** iz Salaša Nočajskog znači imati velike ambicije i vredno raditi. Vlada je dugogodišnji je rekorder u tovu junadi, godišnje ima oko 150 grla.

Vlada Tufegdžić

-Imamo porodičnu farmu na kojoj radimo svi zajedno. Ovim poslom se bavio još i moj otac, a sada je to nastavio i moj sin. U našem vlasništvu imamo 38 hektara obradive površine. Osim toga radim još i 15 hektara koje uzimam u arendu. Na tim površinama sejem standardne poljoprivredne kulture: soju, pšenicu, kukuruz, lucerku – kaže Vlada Tufegdžić, rekorder u tovu junadi.

Prema njegovom mišljenju, država bi trebala da napravi strategiju kojom bi poboljšala položaj poljoprivrednika, a državno zemljište bi trebalo da se daje u zakup po povoljnijoj ceni nego što je to sada slučaj.

Ratar **Vladica Savanović** iz Vognja rekorder je u proizvodnji pšenice na površini do tri hektara. Ima prinos od 11.370 kilograma po hektaru i obrađuje oko šest hektara.

Kaže da s obzirom na to da ima 35 godina ovo priznanje mu mnogo znači, jer predstavlja podsticaj za dalji rad.

Vladica Savanović

Vladica kaže da je tajna visokog prinosa u pravovremenoj setvi i dodaje:

- Najbolje je pšenicu posejati što ranije, uz primenu agrotehničkih mera, jer se tako povećava i prinos. Kasna setva je veliki rizik, jer zavisi od vremenskih uslova. Ali, čak i uz ovako visoke prinose, zarada je minimalna. Ipak, moramo da radimo i nema odustajanja.

Draško Danilović iz Kuzmina ovogodišnji je rekorder u tovu svinja. Zajedno sa svoja dva sina godišnje tovi oko 4.000 komada i obrađuje oko 350 hektara. Kaže da se u današnje vreme postavlja pitanje koju agrarnu politiku država želi da sprovedi.

Draško Danilović

- Da li želi razvoj stočarstva na selu ili želi da dovede velike farme, odnosno makro investitore i samim tim naruši kompletan prethodni koncept poljoprivrede. Ja mislim da treba da se uradi dobra analiza i da zauzmemo stav jer je stočarstvo ipak jedna viša faza od ratarstva, s obzirom da upošljava više ljudi i da na neki način oživljava selo. Mislim da se do sada niko nije time

ozbiljno bavio i nije utvrdio zašto mi konstantno propadamo i zašto pada stočni fond – kaže Draško Danilović, rekorder iz Kuzmina.

Među nagrađenim rekorderima poslednjih pet godina je i **Tihomir Bojanić** iz Čalme. On je poznati proizvođač paradajza sa prinosom od 62 do 72 tone po hektaru. U radu mu, kako ističe, već više od tri decenije mu pomaže čitava porodica, a ostvareni prinosi po hektaru kreću se između 62 i 72 tone. Na takmičenju, Bojanić se prijavljuje poslednjih deset godina i to, kako ističe, ne zbog nagrada nego da bi pokazao da se proizvodnjom paradajza može baviti profesionalno, baš kao i u razvijenim državama Zapadne Evrope.

Tihomir Bojanić

- Krajnji cilj mi je da imam 80 tona po hektaru i nadam se da ću imati toliki prinos naredne godine, bez obzira na to koliko godina može biti teška i sa koliko se problema mi kao poljoprivrednici susrećemo. Tri su glavna razloga zbog kojih sam rešio da se bavim proizvodnjom paradajza: prvi je finansijske prirode, jer jedno jutro paradajza daje koliko i 10 jutara kukuruza i pšenice. Pšenica je trenutno na 17 dinara po kilogramu, kukuruz na 15 i svima je jasno da od toga niko neće imati računicu. Zato ja radim na pet jutara povrće i na šest jutara kruške. Druga stvar, odnosno drugi razlog je ljubav prema paradajzu i treći dobra tehnologija koju od sredine devedesetih unapređujem. Trudim se da se stalno edukujem, pa tako redovno posećujem sve sajmove, nastojim se da pokupim tuđa znanja i da ih, koliko god je to moguće, primenim u svojoj Čalmi. Bio sam na dosta sajмова, ali bih izdvojio iskustva iz Švajcarske i Holandije, gde sam putovao kao nagrađeni proizvođač – kaže Bojanić uz napomenu da se radom i posvećenošću poslu mogu prevazići svi izazovi.

Zoran Ostojić

Zoran Ostojić, iz Sremske Rače, proglašen je za rekordera u stočarskoj proizvodnji.

-Zarada od ovog posla je sve manja, a ove godine su smanjene i subvencije sa 12.000 na 4.000 dinara, što je za nas strašno. Međutim, odustajanja nema, mora da se radi. Moja porodica ima 30 komada junadi i registrovanu farmu. Kupaca u poslednjih nekoliko godina ima dovoljno, ali je cena stoke niska, tako da se ovaj posao isplati samo onome ko ima velike površine oranica, barem sto hektara.

Slavko Maletić

Slavko Maletić iz Vognja rekorder je u proizvodnji soje.

- Treći put za redom sam rekorder. Obradujem dva hektara i imam prinos od gotovo pet tona po hektaru. Moram da primetim da je svake godine sve teže i teže. Jer, šta vredi što mi ostvarujemo velike prinose kada država uništava sa cenama. Najteže mi pada što nas lažu nadležni iz ministarstva i što nam otmaju naše pare, pa nam onda od njih daju subvencije.

ISKUSTVA REKORDERA NIKOLE ALEKSIĆA, IZ NOVOG SLANKAMENA

Farma sa 100 visokomlečnih krava

Nikola Aleksić iz Novog Slankamena, rekorder je Srema u proizvodnji mleka u 2015. godini po oceni Odbor aza takmičenje Sremske privredne komore, jer je tokom prošle godine isporučio 449.664 litre mleka sa svoje farme. Aleksić je drugi puta rekorder Srema u proizvodnji mleka za redom, a do rekorda je kaže, stigao velikim radom i količinom mleka koju je uspeo da proizvede na svojoj farmi.

- Radim ovo već skoro 35 godina. Radni dan mi je nekada bio veoma

težak, ali sada već nije toliko, jer svi u porodici radimo isto. Zajedno sa mnom su dva moja sina i snaje, moja supruga. Obezbedio sam se za posao koji obavljam svom potrebnom mehanizacijom u potpunosti, napravili smo novu farmu u kojoj je sada oko 250 grla od čega je 100 visokomlečnih krava muzara – priča Nikola Aleksić.

Pitamo ga da li stoliki trud i ostvareni rekordi isplate, a on odgovara skromno.

- Rekordi se veoma malo isplate

u odnosu na uloženi trud svih nas. Svako od nas, ipak zaradi, jednu platu od našeg rada. Kod nas nema odmora 365 dana u godini – veli Aleksić.

Šta bi poručio političarima koji donose programe za poljoprivredu nastavljamo sa pitanjima.

-Poručio bih da nas malo pogledaju jer poljoprivreda drži ovu zemlju. Poručio bih da ne dovode strane investitore već da se obrate nama i oslone na nas – kaže ovaj rekorder.

Nikola Aleksić

Najavu dolaska velikog evropskog klaničara Klemensa Tenisa Aleksić komentariše sa odobravanjem, ali da on tu gradi klanice i da naši stočari za njega tove svinje. U

- Radim ovo već skoro 35 godina. Radni dan mi je nekada bio veoma težak, ali sada već nije toliko, jer svi u porodici radimo isto. Zajedno sa mnom su dva moja sina i snaje, moja supruga. Obezbedio sam se za posao koji obavljam svom potrebnom mehanizacijom u potpunosti, napravili smo novu farmu u kojoj je sada oko 250 grla od čega je 100 visokomlečnih krava muzara

suprotnom seljaci neće videti ništa veliko od tog posla.

- On bi da pravi farme da sebe podmiri sirovinom koliko mu treba i cilj mu je zemlja. Zakon o državnim poljoprivrednom zemljištu je donet unapred za takve industrijalce poput Tenisa ili nekog drugog – smatra Nikola Aleksić.

S. Đ. - S. I. N.

Potrebni znanje, resursi i kapital

Integralni ruralni razvoj, kao jedna od najmlađih grana teorije razvoja, danas se tretira kao „motor“ ekonomsko - socijalnog progresa. Ne samo u zemljama u tranziciji već svuda u svetu. Za efikasnije rešavanje brojnih problema u ovim regionima potrebna je adekvatna proporcija tri faktora: ljudsko znanje, tehnički i prirodni resursi i kapital

Piše: **Branislav Gulan, član Akademijškog odbora za selo SANU i Naučnog društva ekonomista Srbije**

Današnja seoska porodica u Srbiji je neka vrsta socijalne ruševine koja sav svoj šarm duguje staroj socijalnoj arhitekturi na koju podseća, Henry Mendras. U posleratnom periodu pa i danas veličina poljoprivredne porodice je smanjena, ali je seoska porodica bila i ostala veća od gradske. Slično, seoska poljoprivredna porodica je veća od seoske nepoljoprivredne porodice. U današnje vreme na selu je najrasprostranjeniji tip porodice od dva pokolenja i dece. Poslednjih decenija došlo je i do promena na brojnosti porodice, pa se beleži usitnjavanje velikih porodica, jer se odrasla deca odvajaju od porodice, roditelja i grade sopstvene zajednice. Ostala je ljubav za zemljom kod starijih, ali se stvorila i jaka želja za modernizacijom kod mlađih. Tako je civilizacija ušla u selo. Udeo poljoprivrednog stanovništva u ukupnom stanovništvu Jugoslavije opao je sa 73 odsto u 1948. godini na 19 odsto u 1981. godini. Za takvo smanjenje SAD i Švedskoj je trebalo 90 godina, Francuskoj oko 100 godina, Japanu 73, a Danskoj je trebalo za sličnu promenu čak 130 godina... Procene su da je u Srbiji 2011. godine broj

poljoprivrednog stanovništva iznosio oko 9,4 odsto (ili oko 631.000). Od ovog broja čak 50 odsto lica je starije od 60 godina, dok je mlađih od 20 godina bilo samo 11,5 odsto (manje od 62.000).

Ekonomsko - socijalna institucija „ruralni razvoj“ je relativno nova u teoriji razvoja. Vezuje se za zemlje takozvanog „trećeg sveta“ u vreme pojave izrazito snažnih problema na relaciji hrana-siromaštvo - populacija. Ovo istovremeno upućuje na zaključak da se počeci ruralnog razvoja vezuju za poljoprivredu. I danas kada se pomenu ruralna područja, odmah se zna da su to siromašna područja. Zato se integralni ruralni razvoj, kao jedna od najmlađih grana teorije razvoja, danas tretira kao „motor“ ekonomsko - socijalnog progresa. Ne samo u zemljama u tranziciji već svuda u svetu. Za efikasnije rešavanje brojnih problema u ovim regionima potrebna je adekvatna proporcija tri faktora: ljudsko znanje, tehnički i prirodni resursi i kapital.

Okosnica ekonomske stabilnosti

Zadaci koji se postavljaju pred ekonomsku, agrarno - stručnu i naučnu javnost su utoliko veći, jer se od agrara očekuje da nosi privredni razvoj, da uveća bruto domaći proizvod i da bude okosnica ukupne ekonomske stabilnosti. Jer, je agrar realna privredna oblast koja direktno donosi više od 11, a indirektno čak i do do 20 odsto domaćeg proizvoda, a u izvozu zemlje učestvuje čak sa 23 odsto. Uz to svake godine donosi suficit zemlji, veći od milijardu dolara! Dakle, poljoprivreda ne treba da predstavlja simbol siromaštva već bogatstva zemlje. Zato agrar treba podsticati kako bi se maksimalno valorizovali prirodni, ljudski, i prerađivački kapaciteti koji se koriste tek sa trećinom mogućnosti. Revitalizaciju i oporavak agrara Srbije treba posmatrati integralno vodeći računa o tome da se bitno promenila vlasnička struktura, sa dominantnim učešćem privatnog vlasništva. To nalaže da se umesto sadašnje koncipira nova, dugoročna strategija agrarnog i ruralnog razvoja. Nova je potrebna zbog toga što autori u postojećoj koju je usvojila Vlada Srbije (ali ne i Skupština Srbije) koriste netačne podatke, te otuda i projekcije i vizija raz-

U selima nema ko da radi

voja poljoprivrede, na osnovu takvih podataka, je potpuno nelogična i besmislena. Po jednoj verziji Strategije koju je donela Vlada Srbije, agrar će se u narednoj deceniji razvijati po stopi od 6,1 odsto, a po drugoj čak 9,19 odsto godišnje, što je nerealno i nemoguće! Jer, i u 2015. godini agrar je imao pad proizvodnje. Potrebna je strategija, akcioni plan, koji će biti komplementaran Evropskoj agrarnoj politici, što će omogućiti lakše integrisanje Srbije u savremene evropske tokove. Dakle, potrebno je oporaviti privatni i akcionarski - državni agrarni sektor i podsticajnim merama ekonomske politike uobličavati ga u moderan farmerski posed. Potrebna je nova agrarna i socijalna reforma, a to će onda značiti i spasavanje agrara i sela Srbije.

Povratak nije poseljačenje

Sve što se dešavalo sa ideologijom na ovim prostorima ostavilo je duboke tragove i na srpskom selu. Primera radi, danas u Srbiji ima 4.709 naselja, a za deceniju i po sa mape će nestati svako četvrto - ili 1.200 njih! Kao dokaz skorašnjeg života u njima će ostati novi spomenici. Naravno, za one koji imaju naslednike da im ih podignu. U Srbiji inače svake godine 40.000 ljudi više umre nego što se rodi. Od toga 12.000 u njenom najrazvijenijem delu Vojvodini. Ako se nešto ne učini preči opasnost da već za koju deceniju Srbija bude agrarna zemlja, ali bez sela i seljaka. Danas u Srbiji imamo više od 200 sela bez ijednog stanovnika mlađeg od 20 godina, a blizu polovine stanovništva živi na selu. Srpsko selo karakteriše i sve veća materijalna beda ostarelih ljudi koji su ostali u njima. U 86 odsto srpskih sela opada broj stanovnika, a samo u 12 odsto beleži se rast. Ni je dobro što su ti stari ljudi u selima i poslednji njihovi stanovnici. I njihov životni vek je pri kraju, pa će posle njihove smrti sela ostati pusta. Tako su odavno po srpskim selima jedine parcele koje se šire postala - groblja! Ili još jedan primer: od 1991. godine do danas broj poljoprivrednih gazdinstava se smanjio za 20 odsto. Sirom Srbije danas je prazno blizu 50.000 kuća, a na 145.000 njih piše privremeno nenastanjeno! Jedan od najvećih strukturno razvojnih problema srpskog društva danas je brzo

smanjivanje seoskog stanovništva (depopulacija sela) koje prevazilazi tempo smanjivanja poljoprivrednog stanovništva (deagrarizaciju). U 60 odsto srpskih sela smanjuje se broj stanovnika odseljavanjem. To su sela sa starijim stanovništvom, u njima je natalitet manji, smrtnost veća, prirodni priraštaj nulti ili negativan, te je depopulacija još izraženija od emigracije. Pošto je u ovim selima stanovništvo većinom poljoprivredno (preko 60 odsto), to se depopulacija sela manifestuje i kao senilizacija i devastacija poljoprivrede i svih seoskih područja udaljenih od glavnih komunikacija, većih gradova i opštinskih centara bez industrijskih pogona, komunalne i socijalne infrastrukture i bez razvojne perspektive. Populaciona politika u ovim krajevima bi se morala temeljiti na odgovarajućoj ekonomskoj, agrarnoj, regionalnoj razvojnoj i kulturnoj politici-bitno različitoj od dosadašnje koja je mlade ljude istiskivala iz naselja, odnosno sela i poljoprivrede.

Rezultati popisa stanovništva Srbije 2011. godine:

- 7.186.862 stanovnika
- Van gradskih sredina živi 2.914.990 stanovnika (40,5 odsto)
- U Srbiji svake godine više umre nego što se rodi oko 40.000 stanovnika. Od toga je u Vojvodini 12.000! Dakle, nestane po jedna velika varoš;
- Ako se tako nastavi Srbija već 2225. godine neće imati svojih žitelja;
- Na njenom području živeće neki drugi narodi!
- Za čoveka je to dug period, ali za istoriju nije!

Stanje u naseljima

- Od 4.709 naselja, odnosno sela, 1.200 je u fazi nestajanja;
- U 1.034 naselja je manje od po 100 žitelja;
- U 550 ima manje od po 50 stanovnika;
- U 86 odsto opada broj stanovnika;
- U Srbiji čak 73 odsto nema dom kulture ni biblioteku;
- U Srbiji je danas gotovo oko 50 potpuno praznih naselja, dok 85 njih ima manje od po deset stanovnika;
- U naseljima se nalazi 50.000 praznih kuća, a na još blizu

150.000 piše da trenutno niko u njima ne živi;

- Poštu nema 2.000 sela;
- Čak 173 osnovne škole imaju po jednog đaka;
- Čak 500 sela nema asfaltni put ni vezu sa svetom;
- U 400 sela u Srbiji nema ni prodavnice! Žitelji moraju na put da kupe hranu;
- U 2.760 sela nema vrtića;
- U 230 sela nema osnovne škole;
- Srpsko selo karakteriše i nešto starije stanovništvo (43,6 godina) nego što je ono u gradu (41,3);
- U dve trećine sela nema ambulante;

(Izvor: RZS - Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011.g)

Ovako izgleda sumorna slika sela u Srbiji. Da bi se popravila ta sumorna slika, veoma značajno je da se popravi i dalje nepovoljan položaj poljoprivrede u odnosu na industriju, da se pređe na decentralizovan model reindustrializacije i urbanizacije, da se mnogo više investira u saobraćajnu i komunalnu infrastrukturu seoskih područja, da se obezbedi socijalno (zdravstveno, penziono i invalidsko) osiguranje i kulturno prosvetovanje poljoprivrednika. To bi u nekom slučaju bio program koji bi zaustavio deagrarizaciju i depopulaciju. Razlog zašto nam propadaju naselja, odnosno sela, nalazi se i u tome što se u sela veoma malo ulaže. Primera radi od stranih direktnih investicija koja dolaze u Srbiju od 2000. godine do danas u poljoprivredu je usmereno samo 0,7 do 1,6 odsto (Privredna komora Srbije - 2015. godine). Brza i pretarana deagrarizacija je, umesto ranije agrarne prenaseljenosti, prouzrokovala drugu krajnost - industrijsku i urbanu prenaseljenost. Prva je stari, a druga nova veliki problem srpskog društva. Gradski život je skup, nestašica stanova je velika, fabrike su imaju puno suvišnih radnika. Privatizacija se privodi kraju, novi vlasnici nemaju milosti, pa otpuštaju radnike. Tako u gradovima nema šta da se radi, a u selima nema ko da radi. Mnoga sela su prazna, stari ljudi su ostali u njima, pa njive nema ko da obrađuje. Sve to dovelo je do stanja da je u tradicionalnom selu uvek bilo vremena i na pretek, dok u savremenom - ono prebrzo ističe.

(Nastaviće se)

Šta nas čeka?

Na osnovu agroekonomskih i ruralno - socioloških istraživanja i predviđanja međunarodnih institucija, evropsku poljoprivredu u narednom periodu očekuju: promene u veličini i broju farmi, zemljišne reforme bazirane na ukрупnjavanju poseda i poboljšanju kvaliteta zemljišta, veće korišćenje biološke, informatičke i komunikacione tehnologije, povećanja multifunkcionalnosti, ravnomerniji regionalni razvoj i redistribucija dohotka, podizanje kontrole kvaliteta hrane i standarda prehrambene bezbednosti stanovništva, dijetalne promene u ishrani, uvažavanje zahteva potrošača i podrška istima, komercijalizacija i tržišna (vertikalna) integracija farmi, raznovrsne javne investicije i redistribucija siromaštva među regionima i stanovništvom i veća razvojna pomoć poljoprivredi i selu.

Mala sela (do 50 stanovnika) u Srbiji po regionima		
Godina popisa	Region	
	Srbija - sever	Srbija - jug
1948.	5	12
1953.	2	13
1961.	2	12
1971.	2	23
1981.	2	69
1991.	4	183
2002.	5	354
2011.	5	546
Ukupno	27	1.212

Izvor: RZS (2013.)

Ne možemo ništa sami

Bez aktivnije saradnje sa lokalnim samoupravama, ne može se očekivati bilo kakav napredak. Otuda „Fruškogorci“ poručuju da će i ove, ali i naredne godine tražiti podršku svih nadležnih kako bi se potencijali Fruške gore maksimalno iskoristili

Mitrovački voćari, sabrani u Udruženje „Fruškogorci“ smatraju da lokalna samouprava, kao i više instance vlasti, ukoliko zaista žele da se svi poljoprivredni potencijali razvijaju, moraju da pomognu ovo, kao i druga proizvodna udruženja poljoprivrednika. Za sada, iako se o poljoprivredi mnogo priča, ulaganja i podrška nisu na zadovoljavajućem nivou, posebno ako se u obzir uzme činjenica da se, povećanjem količine zemlje pod voćem i promenom namene starih zadruga koje propadaju po fruškogorskim selima, sigurno otvaraju nove mogućnosti za upošljavanje meštana sremskih sela, rečeno je prošle subote na redovnoj skupštini Udruženja voćara „Fruškogorci“ iz Mandelosa.

Redovna godišnja skupština Udruženja koje broji preko četrdeset članova i ima 300 hektara u svom vlasništvu, održana je u mandeškom Lovačkom domu, a pored podnošenja godišnjeg izveštaja, diskusije o problemima voćara, održana je i prezentacija kompanije „NS Koncept“ koja se između ostalog bavi montažom sistema za zalivanje na solarni pogon, kao i osiguravajućih kuća „Dunav osiguranje“ i „DDOR“.

- Naš cilj je da povećanjem proizvodnje kroz udruživanje i uvećavanje poseda, u što kraćem vremenskom roku zajednički izađemo na tržište. Da bi do toga došli, pored dosta ličnog rada trebamo i podršku lokalne samouprave i drugih nivoa vlasti. Mi smo podneli zahtev za delom zemlje, pri čemu smo garanti

Željko Lazor

Cenu određuju nakupci

- Ratarstvo je kod nas u drugom planu. Naša zemlja je četvrte i pete klase, pa je tako dobra za voće i povrće. Ja imam oko osam hektara zemlje i izdijeljena je na voćarstvo, povrtarstvo i ratarstvo koliko je potrebno za održavanje domaćinstva. Robu najčešće prodajem u Novom Sadu na Kvan-tašu, a cene... određuju ih ne toliko kupci koliko nakupci sa kojima moramo da se ravnamo ako želimo da prodamo. Kada to činimo, obično smo na gubitku, a ako ne činimo, onda teško da možemo išta i prodati. Njima je svakako lakše, oni ne proizvode, ne ulažu, nego kupuju na veliko od seljaka koji im je u startu skinuo cenu, što znači da mi moramo da prodajemo i po dva puta niže od realne cene, kaže **Željko Lazor** iz Stare Bingule.

Voćari u mandeškom Lovačkom domu

Zadruga bi promenila sve

- Već duže vreme pokušavamo da dobijemo vlasništvo nad bivšom zadrugom u Grgurevcima. Objekat je napušten, propada, a mi smatramo da je na odličnom mestu i da predstavlja centralnu tačku ukrštanja svih voćarskih puteva na Fruškogorju. Tamo bi podigli hladnjače, bavili se hemijom, proizvodili gajbe, čime bi sve ono što moramo da damo trgovcima ostavili nama. Međutim iako smo uporni u svojim namerama, još uvek nismo dobili nikakav odgovor od nadležnih i dovedeni smo u situaciju da prosto ne znamo kome da se obratimo čime smo pratkično zašli u slepu ulicu, kaže **Bora Đukić**.

da se na zemlji koja se dodeli Udruženju saditi voće, a ne ratarske kulture. Mi smo i pre četiri godine imali obećanja da ćemo zemlju dobiti, ali do sada od toga nije bilo ništa. Ako na jedan hektar dođe šest do 10 radnika u sezoni, sad vi zamislite koliko bi ljudi moglo da radi na 200 hektara koliko potražujemo? Smatramo da bi na taj način Grad pomogao ne samo svojim voćarima, nego i fruškogorskim selima jer, u krajnjem, ne treba zaboraviti da je upravo na ovaj način Deurić oživeo Malu Remetu i sela u njenoj neposrednoj blizini, ističe predsednik „Fruškogoraca“ **Bora Đukić** i dodaje: - Imamo mi i svoju zadrugu, aplicirali smo za napuštenu zadrugu u Grgurevcima. Podneli smo i biznis plan, dobili sve potrebne saglasnosti i pohvale, ali još uvek nema ništa od konačne realizacije. Tako mi čekamo, zadruga propada, a i dalje se priča kako je Mitrovica grad koji zavisi od agrara.

Prema izveštaju koji je u ime Upravnog odbora podneo **Ilija Be-ara**, prošla godina bila je jedna od najboljih u pogledu plasmana i udruženog nastupa na inostranom tržištu među kojim prednjači - rusko. On je objasnio da bi količine koje se u inostranstvo izvezu bile još veće da je Udruženje dobilo mogućnost ulaska u grgurevačku zadrugu koja, kako je rečeno, ima sve uslove da postane istinski centar mitrovačkog voćarstva.

- Prošle godine podignuti su novi zasadi, istina ne možda željenim intenzitetom, ali je dobro to što se i dalje razvijamo. Održavali smo kontakte sa Poljoprivrednim fakul-

Milorad Milošević

tetom u Novom Sadu, sa voćarima u okruženju, redovno smo posećivali sve radionice Departmana za voćarstvo gde smo sticali nova znanja. Posebno smo ponosni na

Željko Šerfezi

Beg od ratarstva

- Za nas Bingulce, voćarstvo je došlo kao svojevrsan beg od ratarstva. Zemlja je lošeg kvaliteta za sadnju ratarskih kultura, ali je vrlo izdašna za voće. Pored uvek aktuelnog pitanja subvencija, problem nam predstavlja i prodaja i zato smo mi u napravili Udruženje. Stvari su se pomerile sa mrtve tačke, ali to još uvek nije ono što smo mi mislili da će biti. Radimo i dalje, tražimo pomoć i podršku i nadamo se da ćemo u dogledno vreme uspeti da stanemo na svoje noge, kaže **Željko Šerfezi**.

Bora Đukić i Ivan Beara (sedi)

Važno je da tržište zna šta se nudi

U cilju unapređenja poslovanja mitrovačkih voćara, prema rečima člana Udruženja **Milorada Miloševića** iz Velikih Radinaca, neophodno je pre svega napraviti jasan i precizan popis kompletne ponude, prezentacija iste, kao i neposredno upoznavanje potencijalnih i tradicionalnih kupaca sa proizvodima članova Udruženja.

- Vrlo važno je da potencijalni kupci upoznaju naš sortiment, a bitno je i da sa njima dogovorimo uslove trgovine, kako suta ni mi ni oni ne bi bili na gubit-

ku. Takođe, smatram da nam jedan od prvih zadataka mora biti i rad na što tešnjem međusobnom povezivanju. Mi smo Udruženje i tako se moramo ponašati. Ukoliko budemo uvek nastupali sami, možemo očekivati da će nas odbiti, da će se pojaviti neko ko ima kvalitetniju robu, ili neko ko prosto ima više robe da ponudi. Smisao udruživanja i jeste da se zajednički odupremo velikima, da pomognemo malima i stvorimo preduslov za dalji razvoj i jačanje fruškogorskih mitrovačkih voćara, rekao je **Milošević**.

činjenicu da smo ostvarili direktnu saradnju sa partnerima iz Rusije. Probili smo led i otvorili vrata da naše voće bez posrednika ide inokupcu. Nadamo se da će i ova godina biti dobra uprkos činjenici da je vrednost rublje pala, rekao je **Beara** istakavši da će ove godine akcenat biti stavljen na kompletiranje ponude, aktiviranje veb-sajta Udruženja, nastavak stručnih ekskurzija, edukaciju članstva za podizanje kapaciteta za više faze prerade, a neće izostati ni pokušaji da se dođe do sredstava za izgradnju ovih kapaciteta.

Kako je tokom diskusije o položaju voćara u Sremu rečeno, bez aktivnije saradnje sa lokalnim samoupravama, ne može se očekivati bilo kakav napredak. Otuda „Fruškogorci“ poručuju da će i ove, ali i naredne godine tražiti podršku svih

Boško Udicki

nadležnih kako bi se potencijali Fruške gore maksimalno iskoristili.

S. Lapčević

Navodnjavanje je preduslov uspeha

Da se u Udruženju voćara „Fruškogorci“ vide pomoci na bolje svedoči, kako je bilo reči, i činjenica da su solarni sistemi za navodnjavanje instalirani u tri voćnjaka. Dva sistema su pokreta, a jedan, postavljen na imanju **Boška Udickog** je statičan. Iako se radi o skupoj investiciji, vrednoj preko 10.000 evra, voćari koji su ovaj sistem instalirali, nadaju se skorom povraćaju uloženo.

- Moj voćnjak ima sedam hektara i smešten je u Velikim Radincima. Tri je pod jabukama, ostatak pod kruškama. Nakon nekoliko godina odlučivanja sam rešio da ugradim ovaj sistem za navodnjavanje. Investicija nije mala, ali razumem da se bez vode ne može

dobiti željeni proizvod. Što se tiče povraćaja novca, kvalitet robe i odličan plasman na rusko tržište najbolje svedoče da se uloženo može vratiti. Međutim, ono što je najvrednije jeste da sistemom možete upravljati preko mobilnog telefona, tako da niste vezani za voćnjak, a sva dobit od vode ide direktno meni, jer su troškovi za održavanje sistema minimalni. Nadam se da će u budućnosti ovaj sistem postati jeftiniji i dostupniji svima koji se bave voćem jer, verujte mi, bez dobrog vodosnabdevanja vi prosto ne možete dobiti proizvod prve klase koji se jedini može po povoljnim uslovima prodati u inostranstvu, smatra **Udicki**.

DIVOŠ • MILENKO VLAJKOVIĆ, POLJOPRIVREDNIK PO OPREDELJENJU

Stočarstvo isplativije od ratarstva

U Divošu trenutno ima oko 200 grla ovaca, a do pre koju deceniju bilo ih je čak pet puta više

Divošanin **Milenko Vljaković** (31), poljoprivrednik je po sopstvenoj volji. Na to ga, kako kaže, niko nije naterao i život na selu ne shvata kao gubitak za njegovu porodicu koju pored supruge **Dejane** čije još i tri deteta: **Dunja** (10), **Mina** (7) i **Dušan** (1).

Ova mlada i brojna porodica bavi se ratarstvom i stočarstvom. Obrađuju 28 hektara većinom sopstvene zelje, a na jaslama Milenko ima i 80 grla ovaca, rase „Il de Frans“.

Od ratarskih kultura najzastupljeniji su kukuruz, pšenica, soja i lucerka. Deo se, kako kaže vredni mladi Divošanin prodaje, a deo se ostavlja i za ishranu stoke. Ratarstvom, napominje, nije preterano zadovoljan, objašnjavajući pri tome da je u ovčarstvu mnogo lakše doći do tržišta, te da su subvencije znatno veće.

- Znaete kako je kod nas sa ratarstvom... sve je to vrlo nestabilno. Uzmimo primera radi soju. Cena je lane ostala na nivou one iz 2014. a rod je lane bio upola manji nego pre dve godine. Kukuruz je bio solidan lane, ali cena i danas nije dobra.

Nedostatak pašnjaka nadoknađuje se jaslama

Ovaca ima, ali ne dovoljno

Pšenica nije dala neki veliki dobitak, pa smo onda zadovoljni što nemamo ni velikih gubitaka. Ipak, ratarstvom se bavim kako bih obezbedio deo hrane za stoku, a to nam je i porodični amanet, kaže Milenko.

Milenko Vljaković

Svega ima, samo para nema

- Mi u Divošu imamo školu, poštu, sve je funkcionalno, selo je prilično uređeno, a nije ni daleko od Sremske Mitrovice. Ono što nedostaje jesu pare. Kada ima para, onda je sve lako, kad nemate para, zalud vam sve što imate. Eto, ja imam troje dece, ne želim se, naprotiv, imaću i četvrto, samo što briga o potrebama porodice odvlači najveći deo novca. Da je samo malo lakše doći do novca, da mi je da nekako prodam što imam, po ceni koja mi odgovara, da ne moram

da se krijem iza subvencija, ja bih bio više nego zadovoljan. Ovako se sve svodi na preživljavanje. Kad mogu, ja sačuvam neki dinar kako bih sutra kupio zemlju, sve se nadajući da će doći vreme kada ću moći da živim isključivo od onog što sam proizvedem. Sa ove distance, još uvek nisam preterano siguran da će tako biti. Moje je da radim, da se trudim da popravim stvari u sredini u kojoj živim, pa će valjda tako raditi i drugi, priča Milenko Vljaković.

Ovčarstvo isplativije od ratarstva

Ovčara je sve više

Zemlju divoški domaćin najčešće obrađuje sam, supruga je zauzeta stalnom brigom o deci, dok u ovčarstvu stvari stoje drugačije. Iako su male, Dunja i Mina polako počinju da se interesuju za mališane ovčijeg sveta.

- Deca su mala, ali vole da se motaju oko mene i ovaca, pa ih u onoj meri u kojoj je to moguće, polako podučavam. Na početku da se zbliže sa životinjama, a posle ćemo lako. Deca su glavni razlog zašto sve ovo i radimo. Kada smo rešili da imamo troje dece, znali smo koliki je to teret, ali šta nas može

„Ručak“

Kad ovca priraste za srce...

- Desi se nekada da vam ovca priraste za srce. Ima toga. To su obično one umiljate, što vam se motaju oko nogu i sa kojima kao sa psima možete slobodno da idete ulicom i da budete sigurni da im se ništa neće desiti. Takve ovce obično ne prodajem za klanje. Takođe, ima i dobrih majki koji takođe čuvamo, za razliku od

onih „divljih“ ovaca kojima prosto ne možete prići i koje je najbolje, radi stada, prodati, priča Vljaković uz napomenu da nekada i visoke subvencije umeju da „sačuvaju glavu“ ovcama. - Kada se sve presabere, ispada da je zgodnije čuvati ovce, dobiti subvencije za to, nego ih prodati, jer razlika nije toliko velika.

podstaći da radimo i dajemo sve od sebe ako ne deca, kaže Milenko sa osmehom.

U Divošu trenutno ima oko 200 grla ovaca, a do pre koju deceniju bilo ih je čak pet puta više. Veliki problem divoškim pastirima predstavlja manjak prostora za ispašu, pa se tako svako snalazi kako i koliko može. Ovce se najčešće drže na jaslama, ali je Milenko uspeo da na sopstvenom imanju uredi i prostor za ispašu.

- Ja sam možda među prvima u Sremu krenuo da radim sa ovcama sa punim poreklom, sa potrebnim papirima. Subvencije za grlo ovce su 7.000 dinara, dakle duplo više nego što se daje za hektar zemlje. Jedno grlo može dobro da se proda i verovatno tu treba tražiti razlog zbog kojeg je ovčara sve više. Naravno, kada kažemo da nas je sve više, ne treba misliti da se tu radi o nekoj previsokoj brojki. Član sam i

Družba

ovdašnjeg udruženja kozara i ovčara i brojimo oko 1200 grla što nije mnogo. Ipak, verujem da će nam bolji dani doći samo ako budemo pametno i vredno radili, zaključuje Milenko Vljaković. **S. Lapčević**

Teško sa subvencijama

Posle svega ovoga što se izdešavalo sa ionako malim subvencijama, smatra Milenko Vljaković, za srpskog seljaka bilo bi bolje da ih ni nema, odnosno sa država, umesto nedovoljnog davanja opredeli za podršku pri kupovini đubriva i semena.

-Da bi posejali jedan hektar kukuruza, potrebno nam je između 15 i 20.000 samo za seme. Tu da nam daju 20 do 30 posto bilo bi efektnije. Ja konkretno sejem „Pionir“ koji daje odlične prinose. Ima tu i drugih kuća, ali većinom je „Pionir“.

Sumirani rezultati i usvojeni planovi

Kad je Zakon o zemljištu ušao u skupštinsku proceduru na usvajanje, videlo se da najvažniji predlozi poljoprivrednika nisu uvaženi - U poljoprivredi se ništa ne može rešiti dok među udruženjima i samim poljoprivrednicima vlada nejedinstvo

Staropazovačko Udruženje poljoprivrednika koje broji oko 150 članova, u nedelju, 6.marta, u skoro punoj velikoj sali Bele zgrade u Staroj Pazovi, održalo je svoju godišnju skupštinu kojoj, kako je konstatovano, sem poljoprivrednika, nije prisustvovao niko iz lokalne samouprave.

U radnom delu skupštine usvojeni su Izveštaj o radu i Finansijski plan za 2015. i planski dokumenti za ovu godinu, a u drugom delu, na inicijativu nekoliko poljoprivrednih proizvođača, održana je tribina na temu aktuelnih problema u poljoprivredi, kao što su: zabrana prodaje zelje strancima do ulaska u EU, pri-

mena zaštitnih odredbi koje dozvoljava Sporozum o pristupanju radi zaštite domaćih, malih poljoprivrednika, izmenama Zakona o zemljištu i donošenje Zakona o zemljišnom maksimumu, zabrani GMO u Srbiji, borbi protiv monopola u otkupu i prodaji repromaterijala, težnji da pokrajinski fondovi finansiraju i kreditiraju prvenstveno male poljoprivredne proizvođače iz nerazvijenih opština i druge teme.

Skupštinom je predsedavao **Jan-ko Turčan**, jedan od potpredsednika Udruženja, izveštaj o radu obrazložio je predsednik Udruženja **Jaroslav Fabri**, dok je finansijski izveštaj za prošlu i finansijski

plan za ovu predstavio sekretar **Jan Đurčik**.

Podnoseći izveštaj o radu u prethodnoj godini, Jaroslav Fabri je podsetio da je 2015. godina počela smanjenjem subvencionisanih površina sa 100 hektara na 20 hektara, zbog čega je već u februaru sklopljen Sporazum između četiri najbrojnija poljoprivredna udruženja u zemlji, Asocijacije poljoprivrednika Srbije **Miroslava Kiša**, Kluba 105 plus, Asocijacije agrarnih udruženja Kanjiže, Sente i Subotice **Mikloša Nađa** i Nezavisne asocijacije poljoprivrednika Srbije čiji je i staropazovačko Udruženje član.

Do kraja avgusta 2015. godine održano je desetak sastanaka, što u Ministarstvu poljoprivrede, što u Vladi Srbije, gde su izneti pravi predlozi i nadali smo se da će u većoj meri biti prihvaćeni jer smo mislili da nas smatraju za ravnopravnog partnera. Međutim, već početkom novembra smo videli kad je Zakon o zemljištu ušao u skupštinsku proceduru na usvajanje, da naši najvažniji predlozi nisu uvaženi - rekao je Fabri i objasnio šta su udruženja tražila.

Posebno je naglasio da se u poljoprivredi ništa ne može rešiti dok među udruženjima i samim poljoprivrednicima vlada nejedinstvo. Po njegovim rečima, staropazovačko Udruženje je tokom protekle godine radilo na uređenju atara, suzbijanju ambrozije, a od lokalne samouprave, zajedno sa opštinskim Udruženjem je tražilo da se oformi laboratorija za analizu zemljišta za šta su dobili načelnu saglasnost da će to do kra-

Sa godišnje skupštine staropazovačkog Udruženja poljoprivrednika

ja ove godine biti ostvareno.

Fabri je dodao da je opština prošle godine isfinansirala 1.200 uzoraka na plodnost zemljišta i podsetio da je njihovo Udruženje bilo i domaćin Karavana znanja NS semena, te da su se angažovali na prikupljanju ambalažnog otpada. Takođe, radila je Kancelarija za pomoć poljoprivrednicima, a Udruženje je učestvovalo na konkursu lokalne samouprave za rad udruženja i sredstva su im odobrena za tu namenu, kaže Fabri, ali još nisu od toga dobili ni dinara jer nije bilo para.

Po rečima sekretara Jana Đurčika, u 2015.godini primanja Udruženja su iznosila 166.369 dinara od čega na članarinu otpada 110.000, a ostalo su dotacije. Rashodi su bili 156.972 dinara što je otišlo na naftne derivate, zakupninu prostora, izradu sajta, režijske troškove i drugo.

Što se tiče finansijskog plana za tekuću godinu, on je dosta optimističan i iznosi 1.592.000 dinara, od čega iz budžeta opštine bi bilo 1.502.000 i ostalo iz spopstvenih prihoda i donacija - kazao je Đurčik i dodao da će Kancelarija za pomoć poljoprivrednicima kroz koju je prošle godine prošlo 650 poljoprivrednika raditi svakog radnog dana od 08 do 12 sati. Takođe, Udruženje će nastaviti s akcijama uređenja atara, ravnjanja atarskih puteva, uništenja ambrozije, sakupljanja ambalažnog otpada i slično.

Članarina za 2016.godinu je izglasana na 1.000 dinara, a pod tačkom razno **Branko Ulemek** je zatražio da se povede rasprava o statusu zemljišta ZZ „Jedinstvo“ koje je ušlo u sastav preduzeća „Napredak“.

G. M.

Prisutni na skupštini poljoprivrednika

ZRNO PLUS u kombajniranju sa FAO 300 i 400

KONFITES FAO 430

KAMPARIS FAO 370

BALASCO FAO 440

KOLUMBARIS FAO 460

- Hibridi visokih i stabilnih prinosa zrna
- Hibridi koji omogućavaju sigurniju žetvu i u uslovima ekstremnih vremenskih prilika
- Hibridi koji imaju kompletno završen klip u tipu
- Hibridi koji brzo otpuštaju vlagu iz zrna
- Hibridi koji omogućavaju proizvođaču lako i brzo kombajniranje bez gubitaka

www.kws.rs

SEJEMO
BUDUĆNOST
OD 1856

Organska proizvodnja u stočarstvu

Piše: Prof. dr. Miroslav Milić

U organskoj proizvodnji goveda koriste se autohtone rase, odnosno rase koje su nastale na određenom geografskom području i koje su prilagođene uslovima životnog područja i koje su otporne na bolesti. U ove rase spadaju **buša**, **podolsko goveče** i **kolubarsko goveče**.

Buša – spada u grupu kratkorogih goveda. Poznata je pod nazivom domaće planinsko goveče. Nekada je ova rasa bila najzastupljenija na Balkanskom poluostrvu. Upotrebljava se za proizvodnju mesa i mleka.

Podolsko goveče – ima sposobnost adaptacije na razne klimatske uslove, dobru plodnost i otpornost na bolesti. Nekada se koristila za rad, a manje za proizvodnju mesa i mleka.

Kolubarsko goveče (kolubarrac) – bilo je rasprostranjeno u severnoj Srbiji, u Kolubarskom basenu i Mačvi. Odlikuje se dobrom plodnošću i velikom otpornošću na bolesti.

Objekti za uzgoj goveda

Uzgoj životinja se može obavljati u organizovanim proizvodnim jedinicama koje imaju sopstvene zemljišne parcele za proizvodnju hrane za životinje. U organskoj proizvodnji grla se moraju držati u slobodnom sistemu.

Uzgoj se vrši u prostranim objektima koji obezbeđuju dovoljne količine svežeg vazduha, dovoljno prirodne (sunčeve) svetlosti, dovoljno prostora za kretanje, hranjenje, odmaranje, napajanje i obavezan ispast.

Objekti, kao i oprema i alatke sa kojima se radi moraju biti očišćeni i dezinfikovani radi sprečavanja pojave bolesti. Najmanje polovina ukupne površine poda mora biti pun i nikako ne sme biti klizav. Objekat mora biti prostran sa dovoljno prostora za hranjenje, kretanje, ležanje.

Prof. dr. Miroslav Milić

Ventilacija je obavezna, da li prirodna ili veštačka (prozori, vrata, ventilatori) kao i dobra izolacija, kako od niskih tako i od visokih temperatura. U objektima mora biti čist i suv prostor za ležanje i odmaranje životinja. Za prostirku se može koristiti suva slama i drugi prirodni materijali. Prostirka se nakon upotrebe može koristiti kao đubrivo u organskoj proizvodnji

Ispust i pašnjak

Životinja mora imati pristup ispustu ili pašnjaku koji su delimično pokriveni, jer stalno držanje životinja u zatvorenom prostoru (objektima) nije dozvoljeno.

Goveda mogu da koriste ispast kada to dozvoljava fiziološko stanje životinje i vremenski uslovi. Na ispastima se moraju obezbediti odgovarajući prostori za zaštitu od vetra, kiše, sunca. (Tabela 1. Potreban prostor).

Ishrana

Organska proizvodnja goveda zasniiva se na iskorišćavanju pašnjaka kao i korišćenje kabastih i

koncentrovanih hraniva proizvedenih na organski način. Sistem držanja mora biti slobodan što doprinosi boljem zdravstvenom stanju i omogućava ispoljavanje prirodnog ponašanja životinja. Prelaskom na organske sisteme govedarske proizvodnje može se značajno doprineti smanjenju zagađenja životne sredine i očuvanju ekološke ravnoteže.

Sveža voda i hrana moraju biti dostupni životinjama tokom celog dana i to po volji. Obrok mora biti izbalansiran prema potrebama životinja radi obezbeđenja pravilnog rasta, razvoja i dobrog zdravstvenog stanja. Što se ishrane goveda tiče mora biti maksimalno korišćenje pašnjaka, kao i obezbeđenje najmanje 60% suve materije dnevnog obroka koji se sastoji od krmnog bilja ili silaže. Za pripremu hraniva mogu se koristiti konzervansi kao što su bakterije, gljivice i enzimi koji nisu rezultat genetske modifikacije, a kod pripreme silaže mogu se kao konzervansi koristiti mravlja, sirćetna i mlečna kiselina.

Da bi se dobila kvalitetna travna masa mogu se formirati sejane travne površine specifičnog sastava od više biljnih vrsta. Za pašnjake se koristi trava koja je otporna na gaženje.

Za silažu se koristi cela biljka kukuruza, od kukuruza koji je odgajan u organskoj proizvodnji i ovakvo hranivo je bogato u energiji. Silaža se takođe može praviti od deteline i trave.

Organska proizvodnja u svinjarstvu

Organska proizvodnja (uzgoj) svinja se zasniiva na uzgoju u što prirodnijim uslovima. Cilj ekološke proizvodnje je proizvodnja visoko kvalitetnih proizvoda uz human tretman prema životinjama uz poštovanje zaštite životne sredine.

Pravilnim izborom rase postiže se jedan od najvažnijih faktora za uspešnu organsku proizvodnju svinja. Treba odabrati rase koje su prilagođene lokalnim mikroklimatskim uslovima i koje imaju prirodno stečenu otpornost prema bolestima karakterističnim za određeni region.

Domaće autohtone rase su prilagođene pomenutim uslovima pa stoga te rase treba i uzimati za organsku proizvodnju. Domaće rase su manje probirljive što se tiče ishrane, pa se zato mogu hraniti vegetacijom koja ne može da zadovolji uzgoj visokoproduktivnih rasa.

Od domaćih autohtonih rasa u Srbiji, za organsku proizvodnju treba odabrati *Mangulicu*, *Resavku* i *Moravku*.

Mangulica – svinja koja se mnogo kreće po različitim terenima. Jednostavna je za držanje. Uživa u kaljužanju, što joj omogućava da se oslobađa od parazita, a i neophodno joj je kaljužanje i zbog termoregulacije. U ekstenzivnim uslovima držanja treba joj omogućiti jednostavno skolište od nevremena. Potrebe za hranom su joj skromne. Krmače prase 3-6 vitalne prasadi.

Moravka – autohtona domaća rasa nastala ukrštanjem domaće rase šumadinke sa berkšiom. Crnosivkaste je boje, a obrasla je crnom retkom i glatkom čekinjom. Prasi u proseku oko 8 prasadi. Dobro koristi hranu.

Mangulica

Resavka – nastala je ukrštanjem moravke sa berkšiom. Dobro koristi hranu i lako se tovi. Prasi u proseku 7-8 prasadi.

Uslovi smeštaja

Jedan od osnovnih karakteristika organske stačarske proizvodnje jesu uslovi smeštaja. Mora se posebna pažnja posvetiti na prostor koji je namenjen za slobodno kretanje grla, zatim karakteristike podova i specifični odgajivački postupci. Za svaku kategoriju svinja propisana je optimalna gustina naseljenosti koja obezbeđuje dovoljno prostora za normalno stanje i mestimično kretanje, kao i za obavljanje normalnih fizioloških uslova.

U organskoj proizvodnji u stočarstvu proizvodnja se može obavljati samo u organskim proizvodnim jedinicama koje imaju sopstvene zemljišne parcele za proizvodnju organske stočne hrane ili pak u saradnji sa proizvođačima ratarskih proizvoda u organskoj proizvodnji.

Životinje u organskoj proizvodnji moraju imati pristup pašnjacima ili ispastima na kojima se nalaze odgovarajuće zaštite od klamitskih pojava, kao što su kiša, vetar, sunce. Što se tiče pašnjaka na 1ha može da bude 6-7 krmača ili 25-50 tovnih svinja preko 45 kg, a 40-80 tovnih svinja do 45 kg. Dužina boravka životinja u slobodnom prostoru određena je vrstom i kategorijom životinja, godišnjim dobom, kao i kondicijom. Slobodno kretanje životinja doprinosi tome da životinje održavaju dobru fizičku kondiciju, prirodnu otpornost, kao i smanjenje stresa.

Odgoj životinja, ako je u pitanju objekat, objekat mora da bude prostran, da obezbedi dovoljno vazduha i prirodne svetlosti, dovoljno prostora za khranjenje, napajanje, ležanje i kretanje. Obavezna je ventilacija, kao i izolacija. Pored navedenog treba obezbediti dovoljnu količinu prostirke koja može biti slama ili neki drugi slični prirodni materijali.

Moravka

Životinje se ne smeju držati individualno, nego grupno, a veličina grupe zavisi od uzrasta, pola i starosti.

Pripust može biti prirodan ili veštački, posle prašenja prasadi ostaje pored majke 8 nedelja, a posle zalučenja prasadi treba da ostane u porodičnim grupama. Što se prasadi tiče, u organskoj proizvodnji, ne sme im se seći repovi i zubi.

Ishrana

Na pašnjacima gde životinje provode većinu vremena najčešće bilje za ishranu je bela detelina, ježevica i lucerka, dok na pašnjacima sa pregonskom ispastom mogu biti lucerka, bela detelina, cvrnea detelina, ježevica. Krmače koje su suprasne, a nalaze se na pašnjacima, mogu konzumirati 2-4kg suve materije na dan, a na taj način obezbeđuju više od polovine potreba u energiji.

Najčešće korišćene žitarice koje se koriste u ishrani svinja su kukuruz (koji može i najčešće se silira celo zrno, koje je ukusnije, a hranljive materije su svarljivije, PH je niži i povoljno deluje na mikrofloru digestivnog trakta pa samim tim sprečava razvoj Escherihia Coli i pojavu proliva) tritikal, pšenica, ječam, a od visokoproteinskih biljnih hraniva mogu se koristiti termički obrađena soja, sojina pogača, sunčokretova pogača, grašak, sočivo, dehidrirana lucerka.

U sastav obroka ulaze i mineralno vitaminski dodaci kao i probiotici: kvasac enzimi, limunska kiselina. Esencijalne aminokiseline mogu se dodatno obezbediti iz proteina krompira, kukuruznog glutena i mleka u prahu.

U ishrani svinja u budućnosti, a u organskoj proizvodnji sve više će se koristiti alternativni izvori proteina. Zbog nedozvoljene upotrebe genetski modifikovanih hraniva, kao i ograničene upotrebe hraniva dobijenih hemijskom ekstrakcijom masti, biće korišćena hraniva koja su bogatija sadržajem masti.

Resavka

	Minimum žive vage	Unutrašnje površine	Spoljašnje površine (ispusti)
	kg	m ² /grlo	m ² /grlo
Goveda za uzgoj i tov	do 100	1,5	1,1
	do 200	2,5	1,9
	do 350	4,0	3,0
	preko 350	5,0	3,7 - 4
Krave		6	4,5
Bikovi		10	30

Tabela 1. Potreban prostor

Krmni sirak kao višenamenska biljka

Sirak se u poslednje vreme koristi i kao sirovina za proizvodnju peletiranog goriva za grejanje. Vrlo je pogodan za ovu relativno novu vrstu upotrebe, upravo zbog veike količine suve materije koju daje

Pišu: Zoran Boca, dipl.ing., Jelena Ivan, dipl.ing., Vladimir Sabadoš, dipl.ing., PSS Sombor

Sirak kao biljna vrsta je našao široku primenu. Tradicionalno se gaji za zrno i za ljudsku ishranu i za ishranu stoke. Gaji se zbog biljne mase za proizvodnju sena, silaže ili upotrebu u svežem stanju za ishranu stoke, ali biomasa se koristi i za proizvodnju etanola, zatim za proizvodnju biogasa. U literaturi se mogu naći podaci da se sa jednog hektara od slatkog sirka može dobiti između 3000 i 4000 l čistog etanola, a u proizvodnji biogasa u odgovarajućim postrojenjima može da se dobije od biomase sirka sa jednog hektara oko 4.800 m³ metana, od kog se može proizvesti dovoljno električne energije za četiri prosečna domaćinstva. Sirak se u poslednje vreme koristi i kao sirovina za proizvodnju peletiranog goriva za grejanje. Vrlo je pogodan za ovu relativno novu vrstu upotrebe, upravo zbog velike količine suve materije koju daje.

Osobine sirka i mesto u plodoredu

Prednost sirka u odnosu na ostale gajene biljke, pa i u odnosu na kukuruz je visoka tolerancija na sušu. Sirak mnogo kasnije od drugih vrsta reaguje smanjenjem prinosa. Biljke sirka pri nedostatku vode gube ćelijski pritisak, gube vlagu, ali se dugo ne suše, i čim dođe do padavina veoma lako i brzo se regenerišu i čak nastavljaju rast (ostale biljne vrste se ili suše, ili prestaju sa rastom, donoseći šturo seme). Sirak spada u C4 biljke i za sintezu 1 kg suve materije on troši od 200 do 300 l vode. S toga u humidnijim predelima, sirak može biti postrni usev koji se gaji sa velikim uspehom, dok u aridnim uslovima

uspešna proizvodnja u postrnoj setvi nije moguća bez navodnjavanja, ali u plodoredu kao glavni usev sirak svakako dolazi u obzir.

U zavisnosti od hibrida, tj. sorte, od mesta u plodoredu, od toga da li je glavni ili postrni usev i sl. kao i od primenjene agrotehnike, potencijal sirka za biomasu je veoma veliki – od 15 do 25 t/ha suve materije. Pretpostavka je da će se intenzivnom selekcijom i prilagođenom agrotehnikom još povećati količina suve materije tj. cilj je da ukupni prinos suve materije bude 25 – 30 t/ha a sadržaj suve materije oko 28%.

Vešestruka namena

Iako se sirak u svetu koristi za proizvodnju zrna – kao žitarica za dobijanje brašna, kod nas je mnogo češća upotreba sirka za spremanje silaže od celih biljaka ili samo upotreba zrna za ishranu stoke. Ovde treba obratiti pažnju na moment kosidbe sirka za ishranu stoke,

jer je sadržaj plave kiseline koja je štetna za stoku, najveći u stadijumu 8 lista (BBCH 20-25). Rastom biljke i približavanjem zrelosti dolazi do opadanja sadržaja plave kiseline te je u tim fazama moguća i direktna ishrana stoke zelenom masom. Međutim, preporučljivije je spravljati silažu od sirka, kada se dodatno samanjuje sadržaj ove štetne materije.

Pored toga sirak se upotrebljava i kao šećernata biljka, građevinski materijal, u papirnoj industriji, namirnica bez glutena, u industriji etanola itd. U literaturi se mogu naći podaci da se sa jednog hektara od slatkog sirka može dobiti između 3000 i 4000 l čistog etanola, a u proizvodnji biogasa u odgovarajućim postrojenjima može da se dobije od biomase sirka sa jednog hektara oko 4.800 m³ metana, od kog se može proizvesti dovoljno električne energije za četiri prosečna domaćinstva.

Sirak se u poslednje vreme koristi i kao sirovina za proizvodnju peletiranog goriva za grejanje. Vrlo je pogodan za ovu relativno novu vrstu upotrebe, upravo zbog veike količine suve materije koju daje.

Gajenje sirka

Setva sirka ako se gaji kao glavni usev u našim uslovima je polinom maja, a ako se gaji kao postrni usev setva treba da se obavi do kraja juna. U vezi sa tim treba izabrati i odgovarajući hibrid u smislu dužine vegetacije. Ako se obavi postrna setva sa kasnim hibridom, može doći do problema kod siliranja, jer je vrlo verovatno da i u kasnoj kosidbi ovakvog useva neće

Godina	Prinos zelene mase t/ha	% suve materije	Prinos suve materije t/ha
2012	67.1	27.9	18.6
2013	73.7	32.1	23.3
2014	81.7	29.6	24.0
2015	68.0	31.4	21.0

Tabela 1.

biti formiran dovoljan sadržaj suve materije. Stoga treba dobro obartiti pažnju na dužinu vegetacije i rok setve, i uskladiti ih.

Preporučena gustina u setvi zavisi od namene i od tipa sirka. Sorghum bicolor tip seje se na 20 - 25 kljavih semena/m², dok se mešani tip Sorghum bicolor+Sorghum sudanese seje sa 30 - 35 kljavih semena /m². Mešani tipovi su skloniji formiranju većeg broja izdanaka te se na osnovu toga može postići veći prinos i do 20%. Razmak između redova može biti od 20 – 75 cm, ali najčešće i najpogodnije je od 30 – 50cm. Na ovaj način postiže se bolji raspored biljaka i lakše se zatvaraju redovi što eliminiše razvoj širokolistnih korova. [2]

Osnovno đubrenje sirka je slično kao za silažni kukuruz.

Postoji visoka korelacija u količini biomase, te je i iznošenje slično. U svakom slučaju treba imati na umu da sirak ostvaruje veoma visoke biomase te da je neophodno obezbediti i dovoljan sadržaj hranljivih materija. Kada je u pitanju đubrenje azotnim đubrivima, preporučeno je da se azot u celosti (izuzev dela koji ide u osnovnom đubrenju) upotrebi kao startno đubrenje, pre setve, jer se na taj način postiže dobar sklop biljaka, dobro ukorenjavanje i kasnije visok prinos. Koren sirka se razvija veoma duboko i do 1,5 i više metara, i veoma je žiličast te vrlo dobro koristi hranjive materije i iz dubljih slojeva. [1]

To praktično znači da za visok prinos treba oko 100 – 150kg/ha azota, oko 60-80 kg/ha fosfora i 180-200 kg/ha kalijuma. [4]

U pogledu nege sirak nije naročito zahtevan. Vrlo je kompetitivan sa korovima i uglavnom nema većih problema u ovom smislu.

Optimalan rok žetve određuje se u zavisnosti od namene. Tako ako je sirak namenjen za proizvodnju zrna jasno je da se čeka tehnološka zrelost zrna. Kod proizvodnje silaže pogodan momentat za žetvu je sa-

držaj suve materije od 28 – 30%. U svakom slučaju i za proizvodnju biogasa sadržaj suve materije treba da je od 24 – 36%, opet najbolje oko 30%. Žetva se obavlja mašinski, jednofazno. Ranije se u literaturi i praksi preporučivala dvofazna žetva sirka za zelenu masu, jer je nakon prve kosidbe dolazilo do regeneracije i novog rasta i formiranja biomase za još jednu kosidbu. Međutim selekcija sirka je išla u smeru stvaranja identične ili veće količine biomase za jednofaznu žetvu, što je u praksi jednostavnije. PSS Sombor niz godina postavlja ogleda sirka za zelenu masu sa različitim hibridima i sotama.

U prilogu je tabela 1 u kojoj je dat pregled prinosa zelene mase (prosek ogleda za datu godinu od svih hibrida i sorti koje su učestvovali u ogledu) kao i suva materija i prinos suve materije po ha. [3]

Zaključak

Proizvodnja sirka u našem regionu ima budućnost. U zavisnosti od proizvodne orijentacije gazdinstva, od tržišta, vremena setve, mogućnosti navodnjavanja i tako dalje sirak može da se uvrsti u plodored gazdinstava i što je još važnije može da da značajne ekonomske efekte. Imajući u vidu da je veoma otporan na sušu u agroekološkim uslovima koji vladaju u regionu Sombora poslednjih godina ovu biljnu vrstu treba iskoristiti kulturu koja će i u sušnoj godini dati visok prinos (primer je 2012 godina u tabeli 1).

Literatura

[1] Jevtić, S. i saradnici (1986.): Posebno ratarstvo I, Naučna knjiga, Beograd; [2] Dragan J. Đukić (2002): Biljke za proizvodnju stočne hrane, Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad; [3] Podaci PSS Sombor – 2012 – 2015; [4] Stevanović, D (2007): Agrohemija, Beograd.

Stanje voćarskih i ratarskih kultura

SREMSKA MITROVICA: Kruškina buva

Kruška se na lokalitetima RC Sremska Mitrovica (Kukujevci, Mandelosa, Ležimir, Divoš), nalazi u fenofazama :BBCH skala 53 - pucanje pupoljaka , vidljivi zeleni listići koji okružuju krunu; BBCH skala 55 - vidljivi cvetni pupoljci još uvek zatvoreni.

Pregledom zasada kruške ustanovljeno je prisustvo jaja kruškine buve sa indeksom napada 47,7.

Uočeno je i prisustvo tek ispiljenih larvi sa indeksom 0,57.

Zbog velikog prisustva jaja kruškine buve, koja se nalaze u stadijumu prelaska iz žutih u narandžasta, preporučuje se tretman preparatom:

- a.m.spirodiklofen preparat Endovidor 240 SC u količini 0,6-1 l/ha.

VRBAS: Zdravstveno stanje uljane repice

Na lokalitetu u Vrbasu i Liparu, na pregledanim usevima uljane repice, konstatovano je širenje simptoma suve truleži lista, Phoma lingam, u odnosu na prethodni pregled . Usevi uljane repice se , u za-

visnosti od roka setve, nalaze od 7 formiranih listova do faze 9 i više formiranih listova. S obzirom na povoljne vremenske prilike, očekuje se širenje simptoma bolesti i približavanje epidemijskog praga(35-45% zaraženih biljaka), kada se preporučuje fungicidni tretman. Preporučuje se redovan obilazak useva, jer se simptomi prouzrokovala suve truleži, razlikuju od lokaliteta, od preduseva, kao i od sorte/hibrida. Registrovani fungicidi: Caramba EC (a.m.metkonazol), 1-1,25l/ha.

Vizuelnim pregledom useva uljane repice na lokalitetu u Liparu, registrovana je mala, repičina pipa, Ceuthorrhynchus quadridens, na 5% biljaka, i larve sovice gama Autographa gama na 10% biljaka. Kontrolisati useve uljane repice i na prisustvo štetnih insekata. Za sada se insekticidni tretman ne preporučuje.

BAČKA TOPOLA: Zaštita useva ozimog ječma

Na lokalitetu Zobnatica/Bačka Topola, vizuelnim pregledima useva ozimog ječma (07.03.2016.) utvrđeno je prisustvo simptoma mrežaste pegavosti ječma (prouzroko-

Lokalitet	Usev/sorta	Phoma lingam, %NB	Phoma lingam, %ZPL	Phoma lingam, %NL na izabranim biljkama
Lipar	Uljana repica/Expower,hibrid	25	1,21	13,33
Vrbas	Uljana repica, Hydromel, sorta	40	2,72	23,07

vač : Pyrenophora teres) i pepelnice strnih žita (prouzrokovala Erysiphe graminis).U odnosu na prisutnu fenofazu razvoja ovog useva, kao i na % zaraženih biljaka sa mrežastom pegavošću ječma dostignut je prag štetnosti za ovaj patogen.

Preporuka za proizvođače: redovnim obilaskom parcela utvrditi nivo širenja simptoma mrežaste pegavosti ječma U usevima ječma kod kojih se biljke nalaze u osetljivoj fenofazi razvoja (prvo kolence) u odnosu na ovog patogena, a prisustvo simptoma mrežaste pegavosti ječma se utvrdi na 10% biljaka (prag štetnosti), neophodno je preduzeti tretman nekim od navedenih fungicida:

- Sphere (a.m.trifloksistrobin + ciprokonazol) 0,5 l/ ha
Falcon EC-460 (a.m.tebukonazol + triadimenol + spiroksamin) 0,6 l/ ha

- AmistarExtra (a.m.azoksistrobin + ciprokonazol) 0,5-0,75 l/ha
- Acanto Plus (a.m.piraklostrobin + ciprokonazol) 0,6 l/ha
- Duett ultra (a.m.epoksikonazol + tiofanat-metil) 0,4-0,6 l/ha
- Antre Plus (a.m.tebukonazol + tiofanat-metil) 1,5 l/ha

SOMBOR: Zaštita jabuke

Na području delovanja RC Sombor jabuka se nalazi u fenofazi po BBCH skali 03-07(kraj bubrenja lisnih pupoljaka: ljuspice pupoljaka svetlo obojene a neki delovi su pokriveni gustim dlačicama-početak pucanja lisnih pupoljaka: vidljivi prvi zeleni listići).

Na osnovu laboratorijskog pregleda lišća jabuke sorte Ajdared i Zlatni delišes sa punkta Apatin utvrdili smo da se dozrelost peritecija kreće od 12,5 % kod sorte Ajdared do 17,5 % kod sorte Zlatni delišes.

Takođe smo i sa isečaka prezimelog lišća registrovali da je u laboratorijskim uslovima došlo do izbacivanja askospora, što znači da se na ovom lokalitetu u narednih sedam dana očekuje izbacivanje askospora i u zasadima jabuka.

Prema podacima sa meteoroloških stanica koje su postavljene na punktovima Kupusina i Apatin , u proteklom periodu nisu se ostvarili uslovi potrebni za infekciju gljivom Venturia inaequalis (prouz. čađave krastavosti jabuke).

Poljoprivrednim proizvođačima koji nisu do sada uradili preventivni tretman po preporuci od 03.03. , preporučuje se da urade tretman nekim od navedenih preparata:

- Funguran (a.m. bakar hidroksid) 2 kg/ha ili Nordox 75 WG (a.m. bakar oksid) 2 kg/ha ili Cuprozin

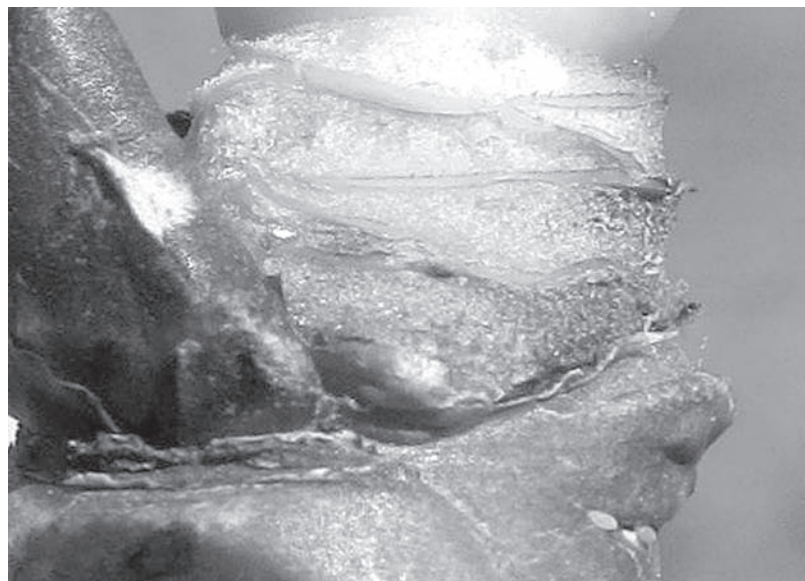
Mala, repičina pipa

Vidljiva oštećenja od sovice gama na listu uljane repice

Kajsija (Harkot) sorta ranijeg sazrevanja

Larve kruškine buve

(a.m. bakar oksihlorid 35 WP) 3,5 kg/ha).

KIKINDA: Zaštita kajsije

Na području delovanja RCKikinda, pregledom kajsija ustanovljeno je da se zasadi nalaze u zavisnosti od zastupljene sorte kasnije i terena u fenofazi po BBCH skali 55/56 (cvetni pupoljci zatvoreni ljuspicama ukoliko su ljuspice formirane) do fenofaze (čašične latice se produžuju ; cvetna loža zatvorena ; izdvajaju se pojedinačni cvetovi).

Kišovito vreme u prethodnom periodu i vreme kada je kajsija u osetljivoj fenofazi razvoja ; veoma povoljni uslovi za ostvarenje infekcije od strane prouzrokovala sušenja cvetova i grančica kajsije (Monilia laxa). Parazit prezimi

u u vidu micelije u zaraženim grančicama.

Preporuka proizvođačima je primena preparata Octave (a.m.prohloraz) u koncentraciji od 0,04 % kako bi se kajsija zaštitila u narednom periodu.

ZRENJANIN: Pregled lucerke

Vizuelnim pregledom lucerke koja je na početku kretanja vegetacije (visina 5 do 7 cm) uočena prva prezimljavajuća imaga lucerkine bube (Phytodecta fornicata)

Pregledom lucerke uočene i aktivne rupe glodara, te se proizvođačima preporučuje obilazak parcela, utvrđivanje broja aktivnih rupa, odnosno primena registrovanih rodenticida.

S. P.

Lokalitet	Faza razvoja BBCH skala	Prouzrokovali bolesti	
		Pyrenophora teres zaražene biljke (%)	Erysiphe graminis zaražene biljke (%)
Bačka Topola/ Zobnatica	31.prvo kolence najmanje 1 cm iznad kolence bokorenja	87	58

Godina	Datum prve pojave imaga
2013	14.03
2014	22.02.
2015	19.03.
2016	02.03.

Prikaz kontinuiranog praćenja pojave lucerkine bube (2013 - 2016)

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Kalorije – rizik od raka

Brojne studije su pokazale i da depresija može da oslabi imunološki sistem. Ona utiče ne samo na proizvodnju odbrambenih ćelija kao što su limfociti, već pojačava lučenje adrenalnih kortikosteroida koji utiču na krvni pritisak, balans vode u organizmu i imunološki sistem

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Deca koja jedu visokokaloričnu i masnu hranu imaju veće izgleda da kasnije obole od raka, tvrde britanski lekari sa Univerziteta u Bristolu u studiji objavljenoj u „Britiš medical džurnal“.

Kako javlja Rojters, oni su analizirali podatke iz jedne studije iz 1937 godine, čiji autori su pratili način ishrane preko 3.800 dece. Kad su te podatke uporedili sa podacima stanja ispitanika kad su odrasli, ustanovili su da deca koja jedu visokokaloričnu hranu imaju 20 odsto veće izgleda da umru od raka.

Stiven Frankel, koji je rukovodio istraživanjem, ističe da su ovi rezultati potkrepili rezultate nekih ranijih studija kojima su obuhvaćene životinje.

Odavno je dokazano da uravnotežena ishrana, bogata voćem i povrćem, obezbeđuje zaštitu od raka. Ovo je, međutim, prva studija koja ukazuje na značaj kalorijske vrednosti ishrane u detinjstvu, ističu britanski naučnici.

Zraci „C“ izazivaju rak

Zašto je neophodno na kutiji zaštitnog sredstva navesti spektar na koji deluje? Zato što su zraci „C“ veoma

kancerogeni, deluju na površinski sloj kože i izazivaju jako crvenilo.

Zraci „B“ deluju na prvi i najgornji sloj drugog dela kože, dok zraci „A“ deluju i na srednji sloj

Njihovo dejstvo na koži dovodi do crvenila, pigmentacije i zadebljanja rožastog sloja kože.

Ova pigmentacija inače ima fiziološku zaštitu od štetnih ultravioletnih zraka.

Danas se tačno neznada je ubrzanje starenje kože povezano sa dugogodišnjim kontinuiranim izlaganjem suncu. Takva koža postaje gruba, suva, mlitava, žučkaste boje, sa dubokim i brojnim borama. Što je za osobu najgore, ovakva koža mora svakodnevno i doživotno da se trenira. Na takvoj koži dolazi do dobroćudnih premalgnih, ali i zloćudnih tumora

Depresivni podložniji raku

Stariji ljudi koji su hronično depresivni podležu većem riziku da dobiju rak, objavili su istraživači Nacionalnog gerontološkog instituta u Betezadi, Merilend.

Naučnici sa merilenskog univerziteta su analizirali podatke o 4.800 ljudi oba pola, starijih od 70 godina. Svaka od ovih osoba intervjuisana je 1982, 1985 i 1988 godine, u okviru druge studije i nijedna od njih nije tada imala rak. Svaka od njih je takođe testirana na depresiju.

Članovi tima su potom pregledali podatke zdravstvenog osiguranja da bi otkrili koja je od ovih osoba dobila rak do 1992 godine. Procenat obolelih od raka bio je najviši upravo među 146 osoba koje su procenjene kao hronično depresivne.

Pošto su uzeli u obzir druge činjenice kao što su starosno doba, pol, pušenje i slično, pokazalo se da depresija predstavlja 88 odsto veći rizik za dobijanja svih oblika raka. Na pojavu raka, prema ovoj studiji, ne utiče uzimanje antidepresiva, niti prekomerna težina. Prema podacima ove studije, među hronično depresivnim osobama češće su starije osobe ženskog pola, koe pri tome manje puše i piju od ljudi koji su samo povremeno depresivni.

I druge studije su pokazale da depresija može da oslabi imunološki sistem. Ona utiče ne samo na proizvod-

nju odbrambenih ćelija kao što su limfociti, već pojačava lučenje adrenalnih kortikosteroida koji utiču na krvni pritisak, balans vode u organizmu i imunološki sistem. Pored toga, pacijenti čiji imunološki sistem stalno depresivan, imaju stalan rizik od kancera čiji su izazivači virusi, kao što su Hodžkinsov limfom, povezan sa virusom hepatitis „C“ ili Kapošiljev sarkom kojeg izaziva humani herpes virus „B“ (HHVB).

Rezultati ove studije su u suprotnosti sa teorijama da depresivni ljudi dužlje uvlače duvanski dim ili jedu lošiju hranu i piju više alkohola.

Naučnici ipak prihvataju da je moguće da specifičan način ishrane koji depresivni ljudi primenjuju, masna hrana na primer, mogu delimično objasniti njihovo otkrće.

Opasno sunčanje i kvarcovanje

Lekari odavno upozoravaju da sunčanje nije toliko zdravo koliko izgleda, ali ih je moda stalnog kvarcovanja ultraljubičastim zracima u salonima lepote posebno zabrinula.

Ludilo neprekidnog održavanja preplanulog izgleda počelo je 1978 godine

u Sersiju u Arkanzansu, kada je jedna kompanija otvorila malu javnu „sunčanicu“. Njen uspeh naveo je firmu i druge kompanije da podignu stotine takvih objekata. Svi ovi „saloni za tamnjenje“ rade na sličnom principu.

Kad se izvrši analiza tipa osetljive kože, često uz pomoć kompjutera, klijent ulazi u kabinu za jednu osobu, u kojoj su postavljene lampe koje isijavaju ultraljubičaste talase srednje frekvencije. Klijent se u toku dvadeset poseta zadržava u kabini između 30 sekundi i 15 minuta. Mada lekari još uvek raspravljaju o tome da li oštećenja kože ultraljubičastim zracima nastaju kumulativnim dejstvom ili pojedinačnim opekotima. Američko dermatološko društvo je početkom 2000 godine objavilo alarmantno upozorenje u kome se kaže da kabine za tamnjenje nisu ni bezbedne ni neškodljive. Ovim saopštenjem nastojimo da upoznamo javnost sa činjenicom da preplanulost nije zdrava, jer razare ćelije kože, uključujući genetički materijal, ćelijske membrane i proteine.

Slično upozorenje, kažu lekari, važi i za manje kvarcne lampe, ukoliko pre se više koriste.

(Nastaviće se)

Borci protiv raka

KAROTIN: Jedna studija, sprovedena na katedri za socijalnu i preventivnu medicinu na Državnom univerzitetu u Njujorku, Bafo, poredila ishranu 439 žena u postmenopauznom periodu koje su imale rak dojke, sa ishranom žena istog doba koje nisu imale rak. Istraživači su otkrili da je rizik od pojave raka dojke najveći od žena čija ishrana sadrži najmanji udeo karotina. Mada se studija bavi samo beta-karotinom, takođe vrlo često imaju visok sadržaj alfa-karotina, luteina i ostalih karotenoida. Kajsije, bundeve, šargarepa i dinje su odlični izvori karotina.

VITAMIN „C“: Nekoliko studija je dovelo u vezu nizak unos vitamina C, i povećan rizik od raka dojke.

GENESTEIN: Laboratorijska ispitivanja su pokazala da ovo jedinjenje, kojeg ima samo u proizvodima od soje, inhibira razvoj ćelija raka dojke. Mnogi veruju da je za nisku stopu smrtnosti od ovog oboljenja među Japankama zaslužna upravo njihova ishrana koja sadrži vrlo mnogo sojinih proizvoda: mleko od soje i sojini proteini su dobri izvori genisteina.

MAHUNARKE: Smatra se da povrće iz roda mahunarki, kao što su soja, sočivo i pasulj, pruža dobru zaštitu od raka dojke. Suvi pasulj sadrži mnogo antikancerogeno jedinjenja, među kojima su biljna kiselina i inhibitori proteze. Pored toga,

sadrži vrlo malo masnoća.

LIGNINI: Lignini, koji u izobilju ima u lanenom semenu a nešto manje raži jesu jedinjenja slična hormonima koja se sa prirodnim estrogenima iz organizma takmiče na estrogenskim receptorima ćelija. Na taj način Lignin deaktiviraju jake prirodne estrogene koji bi inače mogli da iniciraju rast ćelije raka dojke

LIMONIN: Pokazalo se da ovo jedinjenje koje se nalazi u kori citrusovog voća inhibira razvoj tumora indukovanih kancerogenim materijama kod laboratorijskih pacova i sprečava formiranje novih tumora.

OMEGA – 3 – MASNE KISELINE: Ispitivanja su pokazala da ove kiseline koje se nalaze prvenstveno u masnijim ribama, kao što su losos, skuša i tuna sa dugim perajama, mogu da inhibiraju razvoj raka dojke.

SULFORAFAN: Ova supstanca, koje ima u prokelju i ostalom povrću iz porodice krstašica, doprinosi proizvodnji antikancerogenih enzima u organizmu. Tokom jedne studije, pacovima je prvo davana velika ili mala doza Sulforafana, a potom im je injektiran karcogen. Kod više od dve trećine životinja koje uopšte nisu dobile Sulforafan došlo je do razvoja raka dojke, nasuprot 35 procenata iz grupe koja je dobila malu dozu Sulforafana. U grupi koja je dobila veliku dozu Sulforafana samo je 26 odsto pacova obolelo od kancera.

Stari recepti

Starinski brzi kolač

Potrebno je: 5 jaja, 180 gr masti, 400 gr šećera, 5 u vrh punih kašika pekmeza od šljiva, 18 kašika mlake vode, 300 gr brašna 1 prašak za pecivo, 100 gr mlevenog keksa, 3 jabuka, 100 gr groždjica, 200 gr oraha, kao i kristal šećer za posipanje i mast za mazanje tepsije.

Priprema: Ako ćete stavljati suve groždjice u kolač, potopite ih u vrelu vodu. Očistite jabuke i narendajte ih. Naseckajte orase na srednje krupne komade. Izmešajte brašno sa praškom za pecivo. U većoj posudi, mikserom umutite jaja, šećer i mast. Dodajte pekmez od šljiva. Mutite dalje.

Dodajte pola količine vode, umiksajte, pa dodajte brašno sa praškom za pecivo. Umiksajte. Dodajte osta-

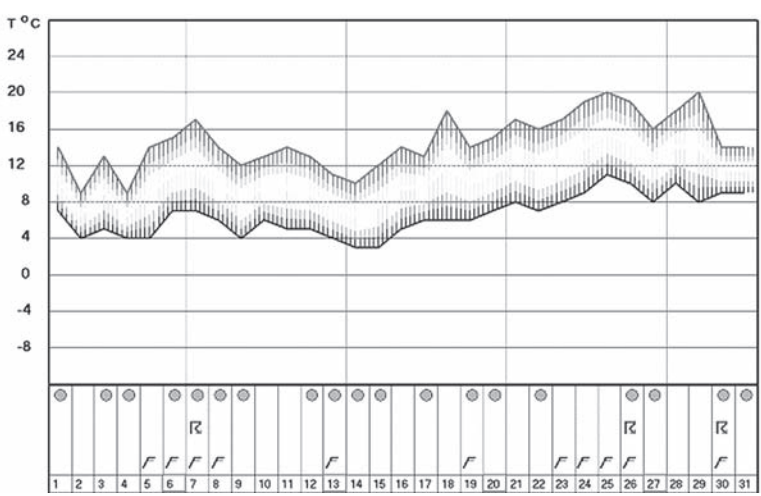
tak vode, izmešajte pa onda dodajte i mleveni keks, orahe, groždjice i jabuke. Sve dobro izmešajte.

Namažite tepsiju mašću, pa sipajte masu i poravnajte je. Pospite dobro kristal šećerom, da biste dobili finu

koricu kada bude pečen kolač.

Stavite da se peče na 200°C barem pola sata. Proverite tako što gurnete čačalicu u sredinu kolača i izvučete – ako je suva – kolač je pečen, ako ne... produžite još malo pečenje.

Prognoza vremena do kraja marta

Promet roba na Produktnoj berzi

od 29.2. do 4.3. 2016.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene soje
- Pad cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

Tržište roba iz sektora primarnog agrara već duži period je u ozbiljnoj krizi. Trgovanja skoro da i nema, izvoz je višestruko manji nego prethodnih godina, a cene u kontinuitetu padaju i najniže su u poslednjih sedam godina. U takvoj atmosferi svaka naredna nedelja se očekuje kao kritična donja tačka daljeg pada cena i početak cenovnog oporavka ovih roba. Nažalost, ni nedelja za nama nije donela takav obrt na tržištu. Naprotiv, cene su u daljem padu. To je ujedno i

vest nedelje sa "Produktne berze" u Novom Sadu. Promet od svega 325 tona robe je praktično na nivou ststističke greške, a za 59,38% je manji nego prethodne nedelje. Finansijska vrednost prometa je iznosila 6.223.250 dinara ili 61,64% manje u odnosu na isti pokazatelj u prethodnoj nedelji.

Cena pšenice iz nedelje u nedelju obara sopstvene rekorde u pogledu najnižih cena. To se desilo i protekle nedelje. Najniža cena iz prethodne nedelje, od 15,90 din/kg

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Pšenica, rod 2015.	300	17,38	300	17,38	-0,63%
Soja, zрно, rod 2015.	50	40,38-44,00	25	40,37	-3,42%
Kukuruz, rod 2015.	500	17,16	-	-	-
Pšenica, rod 2015. (podno skladište)	75	16,83	-	-	-
Suncokretova sačma min. 33%	200	26,40	-	-	-

bez PDV, je u nedelji za nama korišćena za 0,10 dinara nadole i sada je aktuelna najniža sezonska cena pšenice roda 2016. godine 17,38 din/kg, odnosno 15,80 din/kg bez PDV. U odnosu na cenu iz prethodne nedelje to je pad od 0,63%. Ovako mali procentualni pad ne bi zavređivao veću pažnju sa aspekta

analize da se on nije desio na već inače izuzetno nisku cenu pšenice u prethodnoj nedelji.

Kukuruzu ima mnogo u skladištima, ali ga malo ima na tržištu. Ova roba je u protekloj nedelji bila potpuna neinteresantna tržišnim akterima, pa nije bilo ni trgovanja ovom robom.

Soja drži kontinuitet trgovanja preko "Produktne berze", ali i kontinuitet pada cene. U protekloj nedelji zaključen je jedan kupoprodajni ugovor u trgovanju ovom robom i to po ceni od 40,37 din/kg (36,70 bez PDV), što je nov cenovni minimum ove robe. Inače, u odnosu na prethodnu nedelju to je pad od 3,42%.

PRODEX

Samo dva artikla bila su predmet berzanskog trgovanja, tokom protekle nedelje i to pšenica i soja. Za oba tržišta zajednički je podatak o daljem padu cene.

I dok je cena pšenice, u odnosu na prethodnu nedelju, minimalno pala za 0,10 din/kg, dotle je cena soje u značajnijem padu i pored navedenih s kraja nedelje da se ista polako oporavlja. Ipak, kako je sa stanovišta statistike bitno ono što je prometovano i registrovano, stoji konstatacija da se tokom proteklih

nedelju dana sojom trgovalo po ceni od 36,70 din/kg, bez PDV-a, što je za čitavih 1,30 din/kg, niže nego prethodne nedelje.

Kako su i pšenica i soja implementirani u vrednosnu korpu PRODEX-a, logično je da je i ovaj indeks u padu, u odnosu na prošli petak i to za 0,65 indeksnih poena, beležeći svoju aktuelnu vrednost od 197,05 indeksnih poena, što ujedno predstavlja i najnižu vrednost ovog berzanskog indeksa još od novembra 2014.godine.

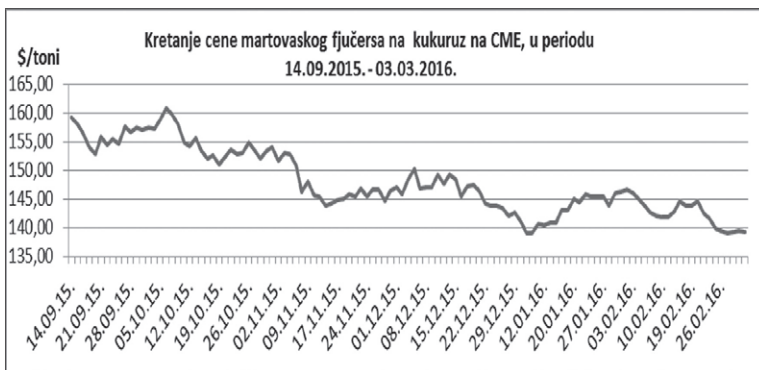
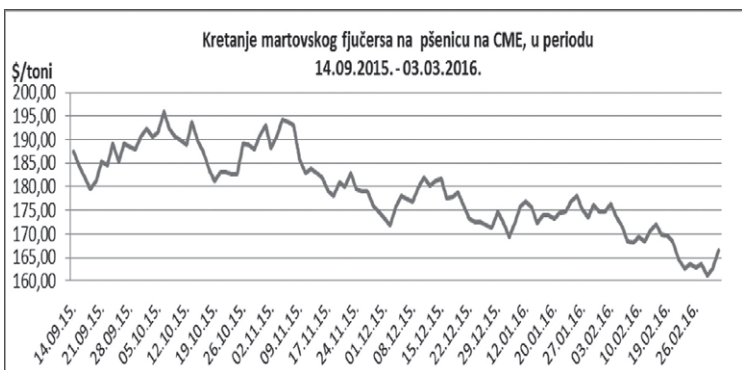

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, MARTOVSKI FJUČERS 2016.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	162,85 \$/t	163,51 \$/t	164,62 \$/t	161,09 \$/t	166,53 \$/t
Kukuruz	139,52 \$/t	139,13 \$/t	142,51 \$/t	139,21 \$/t	139,21 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
139,61 EUR/t (futures avg 16)	135,41 EUR/t (futures maj 16)

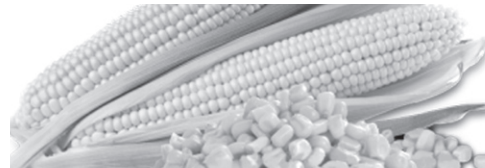
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
144,25 EUR/t (futures mar 16)	147,00 EUR/t (futures mar 16)

Početkom nedelju su pogodni vremenski uslovi u Argentini, slabija potražnja za američkim žitaricama i jačanje dolara gurali cene na dole. U drugoj polovini nedelje su tehnički razlozi, pre svega pokrivanje kratkih pozicija od strane fondova uticali na rast cena fjučersa na žitarice. Indeks cene hrane, koji objavljuje FAO, je na nivou od 150,2 poena,

što je najniži nivo u poslednjih 7 godina. Informa je obnovila svoju procenu proizvodnje kukuruza u Brazilu, koja iznosi 82,5 mil. t, naspram prošlosećne procene od 81,6 mil.

U odnosu na kraj prošle nedelje martovski fjučers na pšenicu je skuplji za 1,80%, dok je fjučers na kukuruz jeftiniji sa 0,51%.

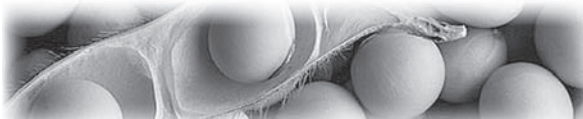

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zрно, mar 16	314,16 \$/t	313,43 \$/t	312,55 \$/t	313,87 \$/t	314,61 \$/t
Sojina sačma, mar 16	257,20 \$/t	259,30 \$/t	258,10 \$/t	261,20 \$/t	262,00 \$/t

Razlozi cenovnih pomeranja na tržištu žitarica su bili pokretaji cena i na tržištu roba iz soja kompleksa. Informa procenjuje da će proizvodnja soje u Brazilu iznositi 101,3 mil. t. naspram prethodne procene od 100,5 mil. Pro-

cena za Argentinu iznosi 59 mil. tona soje (1 mil. tona manje nego prošlog meseca).

U čikagu je u poslednjih nedelju dana soja pojeftinila za 0,32%, dok je sojina sačma skuplja za 0,77%.

Dešavanja na čikaškoj berzi su se preslikavala i na evropske berze. Prema AGPM-u, usled slabih prinosa u 2015. godini i nepovoljnih dešavanja na tržištu, u francuskoj se procenjuje da će doći do pada površina pod kukuruzom za 6%. Iznenađenje je predstavljalo i odsustvo francuskih prodavaca na poslednjem tenderu pšenice koji je organizovao egipatski GASC.

Pšenica je u Francuskoj pojeftinila za 1,03%, za razliku od kukuruza koji je poskupeo za 1,55%. U Budimpešti su novoposmatrani fjučersi na pšenici i kukuruz pojeftinili za 2,42%, odnosno 1,83%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

VOĆE 29.2.2016. - 7.3.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	200.00	200.00	bez promene	slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	135.00	140.00	140.00	rast	dobra
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	85.00	80.00	bez promene	prosečna
4	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	260.00	370.00	260.00	bez promene	vrlo slaba
5	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	40.00	50.00	45.00	bez promene	dobra
6	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	55.00	65.00	65.00	bez promene	slaba
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	65.00	70.00	65.00	rast	vrlo slaba
8	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	100.00	100.00	bez promene	vrlo slaba
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	45.00	60.00	50.00	bez promene	prosečna
10	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	70.00	80.00	75.00	rast	slaba
11	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	50.00	60.00	50.00	bez promene	prosečna
12	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	85.00	80.00	rast	vrlo slaba
13	Jabuka (Jonagold)	Uvoz(uvoz)	kg	60.00	65.00	65.00	bez promene	prosečna
14	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	-	slaba
15	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	55.00	65.00	60.00	bez promene	slaba
16	Jagoda (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	280.00	300.00	280.00	rast	vrlo slaba
17	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	90.00	90.00	bez promene	slaba
18	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	120.00	120.00	bez promene	slaba
19	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	110.00	130.00	120.00	rast	slaba
20	Kruška (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	190.00	180.00	bez promene	slaba
21	Lešnik (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	1000.00	1100.00	1100.00	bez promene	slaba
22	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	135.00	135.00	pad	dobra
23	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	165.00	180.00	170.00	bez promene	prosečna

POVRĆE 29.2.2016. - 7.3.2016.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	10.00	13.00	10.00	pad	prosečna
2	Boranija (žuta)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	240.00	240.00	-	vrlo slaba
3	Brokola (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	180.00	125.00	pad	vrlo slaba
4	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	80.00	70.00	pad	prosečna
5	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	35.00	30.00	bez promene	dobra
6	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	200.00	200.00	-	vrlo slaba
7	Karfiol (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	140.00	130.00	pad	vrlo slaba
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	80.00	70.00	bez promene	slaba
9	Kelj pupčar (sve sorte)	Domaće	kg	100.00	120.00	110.00	rast	slaba
10	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	190.00	190.00	190.00	rast	prosečna
11	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	165.00	160.00	rast	prosečna
12	Krompir (beli)	Domaće	kg	32.00	40.00	40.00	bez promene	dobra
13	Krompir (crveni)	Domaće	kg	32.00	40.00	38.00	pad	dobra
14	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	50.00	55.00	55.00	rast	slaba
15	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	400.00	500.00	450.00	bez promene	prosečna
16	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	14.00	17.00	15.00	pad	prosečna
17	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	pad	dobra
18	Paprika (Babura)	Uvoz(uvoz)	kg	170.00	250.00	220.00	pad	slaba
19	Paprika (ljuta)	Uvoz(Grčka)	kg	450.00	500.00	500.00	bez promene	slaba
20	Paprika (ostala)	Uvoz(uvoz)	kg	220.00	250.00	230.00	-	vrlo slaba
21	Paprika (šilja)	Uvoz(uvoz)	kg	210.00	270.00	250.00	bez promene	vrlo slaba
22	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	240.00	230.00	bez promene	slaba
23	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	145.00	145.00	145.00	-	slaba
24	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	135.00	120.00	bez promene	prosečna
25	Pasulj (beli gradištanac)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	200.00	180.00	bez promene	prosečna
26	Pasulj (beli tetovac)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	350.00	200.00	bez promene	prosečna

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	19.00	21.00	20.00	pad	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	19.00	22.00	20.00	bez promene	prosečna
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	pad	prosečna
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	60.00	75.00	65.00	pad	prosečna
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	23.00	22.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	43.00	35.00	bez promene	slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	19.00	21.00	20.00	pad	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	40.00	60.00	50.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	25.00	24.00	bez promene	slaba
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	20.00	22.00	21.00	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	17.00	21.00	19.00	bez promene	dobra

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Loznica - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	280.00	300.00	290.00	bez promene	6-10
2	Jarad	sve težine	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	0-5
3	Koze	sve težine	sve rase	140.00	160.00	150.00	bez promene	0-5
4	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	100.00	120.00	115.00	bez promene	0-5
5	Ovca	sve težine	sve rase	130.00	170.00	150.00	rast	6-10
6	Ovnovi za priplod	sve težine	sve rase	190.00	220.00	200.00	-	0-5
7	Prasad	16-25kg	sve rase	140.00	170.00	160.00	bez promene	51-80
8	Prasad	<=15kg	sve rase	160.00	190.00	170.00	bez promene	31-50

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug klanica

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	300.00	300.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
2	Junad	>480kg	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	prosečna
3	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	100.00	100.00	100.00	bez promene	vrlo slaba

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

• Prodajem kombajn 142, crvene boje, u dobrom stanju. Može zamena. Tel: 062/487-159.

• Prodajem berač Zmaj 222, extra stanje, vredi pogledati. Tel: 064/070-71-51.

• Prodajem Silo kombajn. Tel: 063/289-175 i 015/511-245.

• Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuže, ima i ručnu kipu. Podlim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel: 022/265-61-11.

• Na prodaju Torpedo 4806 C, 1986. god. kabina, uredni papiri. Tel: 063/531-155.

• Berač 221 sa bunkerom i rudom na hidraulično ukrštanje, u dobrom stanju. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

• Na prodaju Rakovica 60, 1975. god. Rakovica 65, 1987. god i Rakovica 65, 1989. god. Tel: 063/531-155.

• Sejalica za žito, ječam, detelinu i sve vrste sitnih semena. Marke Amazon radnog zahvata 3 metara sa 23 lule, stalni tragovi, branom za zagrtanje, markeri, knjigom sa upustvom za podešavanje setve. Tel: 063/886-97-17.

• Na prodaju Massey Ferguson 3090, 1988. god. u perfektnom stanju, registrovan. Tel: 063/531-155.

• Prodajem traktor 589 sa kabinom i dvobrazni plug. Tel: 668-401 i 060/066-84-01.

• Prodajem IMT 539. Godište 1989. Radnih sati 2600. Prvi vlasnik. U odličnom stanju. Garažiran i očuvan. Tel: 062/220-609.

• Traktor Vladimirec T25. Traktor je u radnom stanju bez ulaganja. Tel: 064/005-1849 i 066/950-52-60.

• Na prodaju traktor. Tel: 063/289-175.

• Prodajem Motokultivator, freza u odličnom stanju benzinac mali potrošač jako malo radio. Briksov motor nemačke proizvodnje, tri konjske snage. Tel: 064/200-4100 i 022/237-12-27.

• Motokultivator "Garlatt", 3KS, sa brigovim motorom u kompletu - sa svim priključcima, zahvata 95cm, pogon napred nazad, benzinac mali potrošač, u korisno dobrom stanju! Tel: 064/218-74-00.

• Prodajem traktor Belarus MTZ 82, 2004 god, ispravan, registrovan. Tel: 063/356-234.

• Povoljno dvoredni berač Zmaj K2 u odlučnom stanju generalno i detaljno remontovan novo sve stavljeno kaiševi, ležeži, tarup kućišta i ležeževi i noževi novi tarupa samooštreći, komušacki sto nov i ostale sve gumene lopatice na kraju ofarban i urađena elektro instalacija. Tel: 061/200-32-17.

OPREMA

• Prodajem setvospremače. Tel: 022/301-751 i 062/101-68-60.

• Prodajem kombinovanu mašinu za krunjenje i prekrupu "Odžaci". Ivan. Tel: 064/987-13-06.

• Prodajem vučene i nošene V tanjirače. Tel: 063/832-8373 i 022/301-751.

• Prodajem prednje farove za traktore, cena 650 din. Tel: 063/813-52-78.

• Masina za kalibriranje lesnika sa sest granulacija. Masina za krckanje lesnika. Masina za odvajanje jezgra od ljuske. • Pokretna traka za prebiranje. Tel: 063/216-965.

• Prikolica traktorska Poljostroj 6t nije kiper dimenzije 4m x 2m x 90cm. Gume dobre 7.50-20. Tel: 060/545-75-56.

• Mašina bekerica sejanje kukuruza, Mašina je u odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

• Prskalica Kranjska 330l, grane 8m, prvi vlasnik. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

• Krunjač Bečejac 12t na 1h, kardan plus motor 21kW u odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

• Prodajem mešaone za stočnu hranu. Tel: 015/440-292 i 063/419-363.

• Prodajem Plug IMT756, trobrzdni, cena po dogovoru. Tel: 064/198-76-15.

• Rotaciona kosačica marke Deutz-Fahr, radnog zahvata 1.85 sa kardanom, novim noževima, odlično očuvana. Tel: 063/886-97-17.

• Dva špeditera preuređena u prikolicu za traktor, ispravni, bez ulaganja i tarup za repu šest redi, ispravan. Tel: 063/766-88-49.

• Alko motorna grebenasta kosačica, od 4KS, benzinac, pogon napred i nazad, odlična i dobra za košenje većih travnatih površina, livada, parkova, igrališta, golf terena...otkoska 70 cm ! Vlada. Tel: 064/218-74-00.

• Kosilica na benzin austrijske proizvodnje, 3 brzine+rikverc, mogućnost pomeranja noža u 5 visina košenja trave pomoću poluge (vidi se na slici). Kosilica u veoma dobrom stanju, sve ispravno. Tel: 064/128-97-37.

• Atomizer Nobili uvoz iz Italije, remontovan, garancija, kardan i prevoz do kupca. Tel: 069/607-700 i 063/606-789.

• Prodajem setvospremače. Tel: 022/301-751 i 062/101-68-60.

Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

Prodaja poljoprivrednih mašina. Setvospremači. Tel: 063/832-83-73 i 022/301-751.

• Prodajem Trimer Enhel 2 ks. Trimer je odličan, nije puno korišćen sve je ispravan i sve ima sto se dobija i fabrički. Tel: 063/455-257.

• Polumotor Zetor 6711, stubline ø100, ispravan, u odličnom stanju... Odgovara i na drugi tip traktora. Obradjena radilica, obradjene klipnjače, novi ležajevi, stavljen nove stubline sa karikama ø100. Tel: 063/858-66-80 i 063/879-73-35.

• Plug ravnjak češki, četvorobrazdni, 4x30 12 coli, stanje odlično Tel: 061/200-32-17.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

• Plug Lemken obrtač trobrzdni 3x30 12 coli, stanje odlično. Tel: 061/200-32-17.

• Na prodaju traktorska kabina, ima vise komada. Tel: 063/531-155.

• Sejalica je 1988. god ja sam prvi vlasnik sejala samo za vlastite potrebe oko 6ha godišnje. Tel: 060/545-75-56.

• Ramena i spona za imrt 5100 i imt 5130. Tel: 060/545-75-56.

Plug cevasti Češki četvorobrazdni 4x30 zahvat,visina gredera 75cm,razmak izneđu glava 80cm,plug je u odličnom radnom stanju. Tel: 061/200-32-17.

• Polagač crne folije za bostan i papriku. Dva creva kap po kap i baca đubrivo. Tel: 022/245-12-77 i 065/600-66-82.

• Rotori za drljaču u dobrom stanju, možda 2-3 ležaja zamenuti. • Kupljeni zbog nadogradnje i tako ostali. Tel:064/249-17-02.

Hidraulična poluga za traktor u ispravnom stanju. Tel: 064/215-82-34.

• Odžački rasturivač za đubrivo rasturivač je u odličnom stanju kupljen nov 2006 godine, nosivosti 1500 kg. Tel:069/147-12-65.

• Alko motorna grebenasta kosačica, od 4KS, benzinac, pogon napred i nazad, odlična i dobra za košenje većih travnatih površina, livada, parkova, igrališta, golf terena..Informacije svakog radnog dana 08 - 21h. Nedeljom ne! Tel: 064/218-74-00.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

• Procesor za bio dizel alo korišćen, moguća zamena za zrno soje ili kukuruza. Tel: 062/381-238.

• Prikolica traktorska Poljostroj 6t nije kiper dimenzije 4m x 2m x 90cm. Gume dobre 7.50-20. Tel: 060/545-75-56.

• Setvospremač IMT 2.90 u odličnom stanju sa daskom i točkovima. Tel: 060/545-75-56.

• Konusno tanjirasti zupčanik za RX 100 Deo je nov...za više informacija poziv. Tel: 064/232-18-80.

• Berko, dvoredni vučeni berač, polovni, 2004 g. Tel: 064/476-48-13.

• Dvoredni špartač za kukuruza IMT. Tel: 022/476-092.

• Prodajem prednje farove za traktore, cena 650 din. Tel: 063/813-52-78.

• Prodajem mešaone za stočnu hranu. Tel: 015/440-292 i 063/419-363.

• Plug IMT756, trobrzdni, cena po dogovoru. Tel: 064/198-76-15.

• Prodajem Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuže, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel: 022/265-61-11.

• Na prodaju Berač 221 sa bunkerom i rudom na hidraulično ukrštanje, u dobrom stanju. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

Mašina bekerica sejanje kukuruza, mašina je u odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 022/664-596 i 060/066-45-96.

• Rotaciona kosačica marke Deutz-Fahr, radnog zahvata 1.85 sa kardanom, novim noževima, odlično očuvana. Tel: 063/886-97-17.

• Sejalica za zito, ječam, detelinu i sve vrste sitnih semena, radnog zahvata 4 metara sa 33 lule, stalnim tragovima, branom za zagrtanje, markeri, knjiga sa upustvom podesavanja setve, fabričko stanje! Ekstra ocuvana! Tel: 063/886-97-17.

• Trimer električni 450W DGT-500NKupio prošlog leta. U perfektnom stanju. Veoma malo koristen. Komunikacija putem SMS, jer ne govorim dobro na srpskom jeziku. Tel: 062/871-49-52.

• Dva špeditera preuređena u prikolicu za traktor, ispravni - bez ulaganja i tarup za repu šest redi, ispravan. Tel: 063/766-88-49.

• Prodajem muzilicu za krave Vesfalija prohrom kanta 25 litara. Tel: 069/668-206

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.

Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

• Krckalica za lešnik, ručna ili na elektromotor. Tel: 022/455-489 i 063/580-819.

• Ekstruder za sojin griz kapaciteta 70-80 kg/h motor 7,5kw. Tel: 064/144-15-94.

• Prodajem kuću u Sremskoj Rači. Kompletno renovirana. Lokal. Ogroman plac. Povoljno. Tel: 065/391-19-14

• Prodajem 8 jutara zemlje u Lačarku, dva komada, 7 jutara i jedno jutro. Tel: 062/87-78-380

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra. **Mob: 063/592-235**

• Prodajem kuću 220m2 sa pratećim objektima sa dva izvora vode u Ležimiru na 27 ari placa. Tel: 064/173-97-16

• Prodajem kuću 200m2 u Sremskoj Mitrovici na Crvenoj česmi cena 29.000 evra Tel: 064/173-97-16

• Prodajem plac u centru grada površine 3 ara (kod Carske palate). Tel: 063/321-255

• Prodajem novu kuću sa magacinskim prostorom od 150 m2 u Maloj Slavoniji - 32000e. Tel: 022/626-025

• Izdajem nameštenu kuću sa dvorištem, baštom i garažom kod katoličkog groblja. Tel: 063/50-94-94

• Prodajem kuću 125m2 poslovni prostor 60m2 na placu od 8 ari. Tel: 064/240-62-54

• Prodajem legalizovan salaš struja, voda, telefon upisan u katastar od 1.17.47 ha k.o. Sremska Mitrovica-Voganski put. Tel: 022/612-612

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

• Prodajem slamu, cena jedne bale 100 dinara . Tel: 064/257-45-29.

• Kvalitetno domaće vino. Kupaza tri vrste grožđa mirisnim notama vuče na trešnju, drugo crveno voće, ružu a na ukusu dinju. Ovogodišnje mlado vino sa 13%. Tel: 060/360-35-05 i 022/321-094.

• Prodajem tovljenike cena 140 din. Više informacija na tel: 064/070-71-51.

• Prodajem bagremov med. Cena je po dogovoru. Tel: 064/265-12-95.

• Prodajem Wilamet malinu po 15 dinara komad. Tel:065/853-60-65

• Sadnice rena, za prolećnu sadnju, sadnice atestirane, sa sopstvenih plantaža rena, šaljem brzom poštom ili lično (preuzimanje, sve stvar dogovora). TEL 064/029-65-20 ili 061/281-04-43.

• Prodajem polensle pogače za pčele. Tezina 1 KG. Saljem brzom postom. Tel: 060/728-44-76.

Prodajem baliranu detelinu oko 350 kom. Tel: 022/661-004.

• Prodajem suve šljive ekstra kvaliteta, sa kospom ili bez, cena 300 do 350 dinara, za veće količine dogovor za cenu. Tel: 065/451-02-94 i 015/727-40-93.

• Prodajem soju rod 2015 za ishranu stoke.. Cena po dogovoru. Za dalje informacije pozovite na tel: 063/539-301.

• Na prodaju sojina pogača, takođe vršim zamenu soje za pogacu, na 100kg soje, dobijate 82kg pogače. Tel: 066/644-17-25.

• Prodajem 1.500 bala prvoklasne deteline. Cena 300 dinara po bali Tel: 063/753-25-10.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta

615-200

• Seme brzorastuceg drveta - Paulovnja (Paulownia) Elongata. 5000+ semenki. Uz seme saljem i upustvo za uzgajanje. 1000 din pakovanje. Tel: 061/252-72-38.

• Zimska divlja rukola, intezivnog ukusa i mirisa. Tel: 063/716-9538 i 063/582-959.

• 2.5 god stare sadnice aronije oko 60cm visine. Tel: 062/966-55-35.

• Prodajemo proslododnji rod, očišćenog lešnika, različitih sorti, odličnog kvaliteta. Trenutno na stanju 2 t. Tel: 063/762-60-92 I 063/357-668.

• Sadnice maline sorti: - Uvozne sadnice iz Engleske sa sertifikatom (Miker i Tulamin) 60 din. Američki Vilamet sopstvena proizvodnja 15 din. Holandski Glen Ampl sopstvena proizvodnja 30 din. Za veće količine moguća korekcija cene. Tel: 064/472-85-23 I 061/274-07-96.

USLUGE, POSLOVI

• Potrebna dva konobara u piceriji Fortuna. Tel: 065/221-12-33.

• Pokretnoj ženskoj osobi potrebna žena srednjih godina za negu u kući. Tel: 064-185.

• Časovi matematike za osnovce i srednjoškole. Nebojša. Tel: 065/39-11-914

• Iznajmljujem kazan za rakiju. Tel: 064/125-30-66

• Vodoinstalatcerski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Uslužno molerski radovi/krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30%. Tel: 022/613-245 i 061/14-56-652.

• Žena srednjih godina negovala bi pokretne i nepokretne ljude, može i noću. Tel: 064/524-91-53

• Uslužno molerski radovi/krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30%. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

• Prodajem veoma krupnog jarca, star 2 godine. Tel: 064/175-29-76.

• Alpski uštrojen jarac pre 6 meseci. Star godinuipo dana, 80 kg. Tel: 064/239-46-62.

• Prva krmača mangulica sa pet prasića starih četiri meseca, za ostale informacije nazvati. Tel: 064/239-46-62.

• Prodaja mangulica svih uzrasta i kilaža! od prasadi do tovljenika, krmace suprasne. Tel: 064/314-50-92.

• Prodajem mlade 18-nedeljne koke nosilje i iznošene koke u Sremskoj Mitrovici. Tel: 022/631-221, 063/838-95-35, 069/652-214.

PLASTENICI, STAKLENICI

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel: 022/326-715 i 063/806-79-52.

PČELARSTVO

• Prodajem 10 LR košnica sa pčelinjim društvima. Veoma povoljno! Tel: 064/862-38-06.

• Prodaja košnica i delova košnica LR, DB, FR. AV podnjača, drvena. Milerov zbeg ili po uzorku. Svi delovi se izrađuju od suve čamove daske, takođe svi delovi su spojeni cink vezom što omogućuje veliku čvrstinu i dugotrajnost. Košnice su bez ramova. Tel: 063/126-08-79 i 060/668-19-00.

• Prodajem sto društava (rojeva) na 10 LR ramova. Od toga je 5 do 6 ramova otvorenog i zatvorenog legla, sa pripadajućom maticom i 4 do 5 ramova perge i meda. Društva (rojeve) možete preuzeti sredinom aprila. Tel: 063/236-570.

• Prodajem 10 pčelinjih društava u Až-standar košnicama, košnice su u svoj paviljon. Uz košnice prodajem kamion TAM 2001 urađena generalna, registrovan, testiran za "B" kategoriju. Jovan Nedimović. Tel: 022/627-609.

• Plodište za 12 ramova 42.5 x 27. Polunastavci po dva tela sa 10 ramova (veće rastojanje između njih), Matična rešetka od okrugle žice. Poklopna daska 10x10. Zbog sa uokvirenom mrežom za ventilaciju i hranilicom. Krov sa belim limom. Tel: 064/68-60-670 i 064/516-97-03.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

• Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

• „Sremska poljoprivreda" svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

• Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

• Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi"

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob: 063/8526-021
E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

KUĆNI LJUBIMCI

• Na prodaju prošlogodišnje kokinkine. Tel: 061/215-45-94.

• Leghorn. Petao i 4 koke. Tel: 064/128-10-72.

• Hajkom i panon beli kunići, starosti mesec dana, cena je po mesecu starosti. Tel: 064/128-10-72 i 061/623-90-24.

• Hajkom kunići - zečevi svih uzrasta cena po mesecu, 400din. Tel: 063/869-21-17.

MOTORNA VOZILA

• Prodajem Reno Senik 1,9 TD, godina proizvodnje 2005. Tel: 063/800-32-75.

• Prodajem Fiat Punto godina proizvodnje 2002, benzinac 4-oro vrata, raden za Nemačko tržište. Tel: 063/529-672.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• BMW benzin 2004. godište, registrovan 3.800 evra može zamena za jeftiniji. Tel: 063/531-620.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Oprema za svinjokolj: rem metalni i drveni, korito, oraniju i kante za mast. Tel: 065/578-91-65.

• Prodajem drvenu burad za vino i rakiju, zapremine 350 i 70l. Tel: 065/578-91-65.

• 4 betonska korita za svinje i jedan za vodu. Tel: 060/360-3505 i 022/321-094.

• Kavezi za koke nosilje, sa hranilicama i pojiljicama, veoma povoljno. Može za 10, 20, 30... koka, lako sklopivi, a zauzimaju malo prostora. Kontakt tel. 064/372-78-52.

• Nove hrastove podnjače sa duplom žicom. Odgovaraju LR i Farar nastavcima od po 10 nastavaka. Tel: 064/836-26-34.

• Ukrasni bunari i mostići i drvena kolicca, vrlo povoljno, vrlo lep ukras za dvorište. Tel: 061/616-28-00 i 062/626-803.

• Okiten za navodnjavanje 1/2 4 bar. Tel: 063/700-58-94.

• Prohromski sud-kotlić zapremine 350 lit, proizvedeno u Švajcarskoj. Tel: 063/514-133

• Nova kanta za muzilicu nod 20 litara, providna, sa poklopcem i dihtungom. Tel: 022/555-178 i 062/555-178

• Nove muzne gume Diva, pakovanje od četiri komada. Tel: 022/555-178 i 062/555-178

**VOĐENJE KNJIGOVODSTVA
POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA**

**KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA
"KURIR-2"**

**Trg Vojvodanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950**

• Prodajem Jugo Koral In, godina proizvodnje 2007, sa plinom, cena 900 evra. Tel: 060/080-53-31.

• Prodajem Lanču Debra u voznom stanju, registrovana. Tel: 069/563-21-90.

• Prodajem Fiat Kroma 2005. godište 1900 kubika, 150 KS, automatik u odličnom stanju. Tel: 063/852-60-21

RAZNO

• Pušnica visine 180 cm za dimljenje mesa, ribe...! Odlična za male prostore, terase, dvorišta, vikendice....mobilna male težine sa ručkama za prenos, ložištem za loženje, zaštitnom rešetkom iznad ložišta da meso ili riba ne bi palo u vatru sa odličnim cugom izvlačenja dima, predvidjeno i zaključavanje mesa. Tel: 060/312-25-91.

• Bendžamin visine oko 2.5m. Bujan, održavan, prelep. Idealan za ukrašavanje prostora. Tel: 066/381-011.

• Prodajem čerupaljku za piliće. Čerupanje pilića, kapacitet 4 komada odjednom, motor monofazni. Tel: 064/381-16-71

• Gumeni prsti za čerupaljke, Izrađeni od kvalitetne gume 50 sch, po želji može i u boji. Tel: 063/778-07-79 i 062/778-789.

• Felna sa gumom 12.5-80 18 u odličnom stanju. Tel: 064/397-30-67.

• Mešalica sa obrtnim magnetnim poljem, pogodna za mešanje hemikalija. Tel: 022/310-545.

• Žardinjere od biber crepa. Rustičan izgled. Žardinjere su ručni rad. Tel: 065/955-84-66.

• Presa za grožđe - voće, od livenog gvozdja. Sa kompletnim drvenim dodacima. zapremine preko 100 l. Očuvana u funkciji. Tel: 064/198-76-15.

• Tegle za med sa poklopcem za 1 kg 21 din, 0,5 kg 20 din. Staklene tegle sa poklopcem 28 din. Tel: 063/494-553

Prodajem drljaču trokrilnu sa rotorima. U odličnom stanju. Tel: 062/220-609.

• Prodajem termometar sa sklopkom, prvenstveno namenjen za pčelare, za kontrolu topljenja meda. Podesiva temperatura od 40 do 50°C. Histerezis samo 1°C. Bez dodatne sklopke može da uključuje grejač do 1KW. Cena 50e. Tel: 022/310-545.

• Vezice za vinovu lozu, malinjake, kupinjake, paradajz u staklenicima i sve ostale puzavice, u pakovanjima od 200, 300, 600 komada. Cena zavisi od pakovanja. Jednostavne za upotrebu. Ne štete životnoj sredini. Tel: 063/862-23-52.

• Na prodaju rasadnik sa grejnom folijom spoljnih dimenzija 100x 100 u osnovi. Moguce je izraditi rasadnik i drugih dimenzija koje vama odgovaraju samo se javite radi dogovora. Tel: 061/114-1197

• Čerupaljke za piliće izrađene od pocinkovanog lima 1mm ojačane, nisu farbane. Cena bez elektromotora 100 EUR, cena sa monofazni el.motorom, 170 EUR. Tel: 063/151-41-61

Roloplast
Mošić

• Seme brzorastuceg drveta - Paulovnja (Paulownia) Elongata. 5000+ semenki. Uz seme saljem i upustvo za uzgajanje. Tel: 061/252-72-38.

• Prodajem kolje bagremovo svih dimenzija, kolje ekstra klase. Tel: 064/001-66-27.

Univerzalna ljuštica ljušti: suncokret, heljdu, speltu, zob (ovas), proso, raž. Kapacitet je od 200 do 500 kg na sat, motor trofazni 3kW, težina mašine 80 kg. Selektor semena sa promenljiva tri sita i aspiratorom prasine kapaciteta 500 do 800 kg na cas. Tel: 065/372-71-11.

**OSIGURAJTE VAŠE
USEVE I PLODOVE
u kompaniji sa tradicijom
dugom 200 godina!
Tel: 064/4615-799**

• Kosa, kosačica italijanske proizvodnje. Gaspardo FBRKao nova. 2010 godište. Tel: 063/882-51-04.

Krckalica za lešnik, ručna ili na elektromotor. Tel: 022/455-489 I 063/580-819.

• Ovčija creva usoljena 92m + od 1450 din. Svinjska creva usoljena 92m + od 1450 din. Tel: 064/128-60-22 I 022/623-131.

• Nova muzilica diva koja muze sva četiri vimen istovremeno, muzilica je pod garancijom od godinu dana, šalje mo aks brzom postom. Tel: 062/555-178 I 022/555-178.

• Burad od 500 l, 490 l, 512 l na prodaju, korišćena za vino..Tel: 064/198-76-15.

• Mašine za sejanje piliranog semena u stiropor kontejnere 209 rupa . Mašina puni kontejner, pravi rupe za seme i stavlja seme automatski. Brzina je oko 65000 semena na sat. Mogućnost prodaje posebno punjača supstrata, a posebno mašina za sejanje sitnog semena. Tel: 064/145-60-97.

• Prodajem motor od el.kosačice 1500w. Tel: 022/742-808 I 062/129-01-84.

• Mešalica sa obrtnim magnetnim poljem, pogodna za mešanje hemikalija. Tel: 022/310-545.

• Manometri temperature, indijski, odličnog kvaliteta, 750 din. Tel: 063/813-52-78.

• Prodajem rasadne saksije od brizgane plastike prečnika 8, 10, 12 i 17 cm. Tel: 022/311-101.

• Proizvodnja i prodaja bakarnih i aluminijumskih podloški fi 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 24, opeglane i okaljene, mogućnost plaćanja preko računa. Tel: 063/813-52-78.

• Prodajem hidraulične spojnice krst, odličnog kvaliteta, cena 1200 din. Tel: 063/813-52-78.

• Na prodaju plastična burad od 125l sa poklopcem i metalnim obručem. Mogu za kominu, vino, turšiju. Tel: 060/311-26-77.

Kavezi za koke nosilje, sa hranilicama i pojiljicama, veoma povoljno. Može za 10, 20, 30... koka, lako sklopivi, a zauzimaju malo prostora. Kontakt tel. 064/372-78-52.

• Nove hrastove podnjače sa duplom žicom. Odgovaraju LR i Farar nastavcima od po 10 nastavaka. Tel: 064/836-26-34.

• Briks motor ohv 6.5ks u odlicnom stanju, pali na potez, jedan noz zahvata 60cm, ima i korpu za travu, menjac je manualni sa vise brzina kretanja, traktor je metalne konstrukcije, potpuno ispravan, donesen iz Austrije. Tel: 060/313-84-38.

Povoljno, creva za peskarenje sa diznama 8 i 10mm, kondenz boce i peskare. Tel: 022/673-526 i 063/854-16-38.

• Ukrasni bunari i mostići i drvena kolicca, vrlo povoljno, vrlo lep ukras za dvorište. Tel: 061/616-2800 i 062/626-803.

• 15 vojničkih metalnih kanti, ispravnih, da bi bile vizualno lepše potrebno farbanje. Cena je za sve zajedno. Komad 1000 din. Tel: 063/557-477.

• Žardinjere od biber crepa. Rustičan izgled. Tel: 065/955-84-66.

Bendžamin visine oko 2.5m. Bujan, održavan, prelep. Idealan za ukrašavanje prostora. Tel: 066/381-011.

• Presa za grožđe - voće, od livenog gvozdja. Sa kompletnim drvenim dodacima. zapremine preko 100 l. Očuvana u funkciji. Proizvodjac austro madjarska firma hofherr schrantz clayton shuttsworth. Dimenzije, ukupna visina 180 cm, prečnik korita, kade je 90 cm.. cena fiksna Tel: 064/198-76-15.

• Burad za vino, hrastova, ispravna. Burad od 500 l, 490 l, 512 l na prodaju, korišćena za vino.. Tel: 064/198-76-15

• Grabulje za kupljenje lešnika, oraha i drugog voća i povrća. Tel: 063/892-50-30.

LIČNI OGLASI

• Tražim ozbiljnu ženu za brak od 25 do 40 godina. Pekar. Tel: 064/41-386-43

• Tražim ženu za pomoć u kući ili za udaju do 70 godina. Tel: 064/55-19-159.

• Tražim ženu za ženidbu koja može da ima porodicu. Tel: 022/618-031, 064/504-03-02 i 064/542-12-77.

• Situiran slobodan muškarac traži slobodnu ženu do 45 godina za druženje i eventualni brak. Tel: 064/944-12-95.

• Situirani muškarac srednjih godina traži žensku osobu do 45 godina radi druženja i eventualnog braka. Tel: 065/368-22-21 i 064/400-38-70.

• Oženjen muskarac diskretno bi se družio sa damom 50+ SMS. Tel: 062/145-43-90.

• Tražim ozbiljnu devojku radi druženja i braka, prvo sms. Tel: +38163/893-32-08.

• Ozbiljna, obrazovana žena 58 godina vredna, pedantna želela bi daupozna dobro stojećeg domaćina isključivo radi braka. Tel: 063/888-62-19.

• Želeo bih da upoznam žensku osobu oko 45 godina starosti, ozbiljna veza moguća brak, vredi pokušati Srem, Banat i Bačka. Tel: 061/668-43-79.

• Udruženje „Moja sreća" iz Gornjeg Milanovca može da upriliči da se devojke iz Rusije udaju u Srbiju. Zainteresovani javite se na 065/552-43-11.

OGREVNO DRVO

"Sto posto metar"
BATIKA

- Prodaja
- Sečenje i cepanje po meri
- Donošenje na kućnu adresu

NOVO U SREMU!
Uslugu sečenja i cepanja vršimo najnovijom mašinom, posle Vašeg odabira željenog drveta i uz Vaše prisustvo po želji.

064/642-96-21 i 022/615-955
Planinska 16
(preko puta Doma učenika)

POSETITE
NAŠ SAJT!

WWW.SREMSKENOVINE.CO.RS

Od tartufa para nema

- **Mnogo vremena se provede u šumi u potrazi za tartufima, jer se oni nalaze u podnožju stabala. Zato neko, ko ne voli prirodu i boravak u šumi, bolje da se i ne upušta u taj posao, jer ovde zarade skoro pa da i nema**
- kaže Jovica Andrić Suba, ljubitelj prirode i sitnih životinja

Pedesetčetvorogodišnji **Jovica Andrić Suba** iz Sremske Rače već pune tri godine bavi se traganjem za tartufima. Iako je reč o najskupljoj jestivoj gljivi na svetu, njegov motiv da se upusti u ovaj "posao" nije bio finansijske prirode, nego - sasvim neočekivano - ljubav prema psima. Ta njegova ljubav postoji već godinama, s obzirom da je Suba, kako ga u selu svi zovu, dugo godina bio lovac i da je svojevremeno držao osam terijera i nekoliko ptičara.

A o tome kako je počelo njegovo traganje za tartufima, Suba priča:

- Od svog prijatelja **Tihomira Igića** iz okoline Niša, koji je vrsni poznavalac gljiva, dobio sam na poklon štene rase "lagotto romagnole", koji je najbolji za taj posao. Tihomir me je i naučio kako da dresiram tu kuju i tako sam sa njom krenuo u šumu da je treniram da traži tartufe. Inače, pse nije nimalo lako naučiti da traže tartufe, a osnova je da ih treba naučiti na miris

Zečevi su mu ljubav iz detinjstva: Jovica Andrić Suba iz Sremske Rače

pećurki i da ih za svaki pronalazak treba nagraditi. Dresiranje traje dva do tri meseca i za ove potrebe mogu da se dresiraju i labradori i mađarske vižle, ali su "romagnole" ipak najbolje. Kada nanjuše tartuf neće se zaustaviti dok ga ne iskopaju iz zemlje - kaže Suba i dodaje da tartufa ima svuda, osim u bagremovoj šumi, a najviše ih ima u hrastovim, grabovim i leskovim šumama.

Prema njegovim rečima, beli tartuf se nalazi u topolovim šumama i on je

Crni tartufi

mного skuplji od crnih, za kilogram treba izdvojiti oko hiljadu evra. On kaže da na ovom terenu belih tartufa uopšte nema, a i da crnih ima u svim neznatnim količinama, dnevno je najviše našao 30 do 40 komada.

- Mnogo vremena se provede u šumi u potrazi za tartufima, jer se oni nalaze u podnožju stabala, zato neko ko ne voli prirodu i boravak u šumi bolje da se i ne upušta u taj posao, jer ovde zarade skoro pa da i nema. Priče o tome da se za kilogram crnih tartufa plaćaju hiljade i hiljade evra su ustvari priče za malu decu, jer se ne može dobiti više od 30 evra po kilogramu. Ja na tome nisam ništa ni zaradio, pošto sam do sada našao samo male količi-

ne koje koristim isključivo za dresuru kerova. Za ishranu se tartufi u mojoj kući ne koriste jer nikome od ukućana ne prija njihov jak i specifičan miris. Jedine pare koje sam sam dobio zahvaljujući svemu tome jesu one od prodaje kućica - iskreno priča Suba i dodaje da sa njim često u potragu za tartufima ide i njegov unuk **Marko**.

Naglašava da često bude dana kada pređe i po desetak kilometara a da ne nađe ni jednu gljivu. Ipak, zbog toga se nikada nije razočarao, jer ljubav prema prirodi je ono zbog čega sa svojom kerušom **Bubom** svakodnevno odlazi u šumu.

Osim prirode, Suba voli i sitne životinje, na prvom mestu kanarinice i

Unuk Marko i keruša Buba u potrazi za tartufima

zečeve. Za zečeve kaže da ih je držao od kako zna za sebe, a sada ima dve rase: novozelandski beli i patuljasti crni. Kada je bio mali maštao je o tome da bude veterinar, ali mu se želja, nažalost, nije ostvarila. Zato u svom dvorištu drži veliki broj životinja. Osim zečeva i kanarinaca, ima još i ribice, golubove, kokoške, patke...U planu mu je da nabavi još par novih vrsta, a o svim životinjama se brine sam, jer kaže da je to najbolji način da skrene misli i da mu tako brže prođe dan.

S. Mihajlović

Једини у Срему, радио народне музике

Hibrid koji se uspešno bori u svim uslovima proizvodnje i daje visoke prinose

KERBANIS[®] FAO 540

- Visoki i stabilni prinosi u različitim agroekološkim uslovima
- Odličan rani porast omogućava formiranje većeg broja redova zrna
- Velika površina listova oko klipa omogućava intenzivnije nakupljanje asimilata u zrnu
- Robustno stablo, dobro razvijen korenov sistem omogućavaju izuzetnu toleranciju na sušne uslove
- Dobro otpuštanje vlage iz zrna - pogodan za kombajniranje

www.kws.rs

SEJEMO
BUDUĆNOST
OD 1856

